

Kaia on tagasi

Eile küll kaotanud Kanepi kordas oma karjääri säravaimat tulemust – suure slämmi turniiri veerandfinaalis mängimist. Mis saab edasi? lk 14–15

Laulude kirjutaja Mihkel Raud

Öllesummeril autorikontserdi andev muusik meenutab oma loomingut. lk 13

Jalgpalliräev brasiillaste südames

Mäng, mis on läbi aegade riigi rahvuslikuks uhkuseks olnud, tekitab nüüd protesti. Selle põhjustest kirjutab inimõiguste professor Ian Buruma. lk 10

8 miljonit

Just nii palju eurosid on riigikogu liikmete laenukoormus kokku, 101 saadikust pole võlakoormat vaid 18-l. lk 8

Eesti Päevaleht

HIND EESTIS 1,15 EURO | VÄLISMAAL 2,10 EURO | NR 127 | KOLMAPÄEV, 3. JUULI 2013

ajaleht.epl.ee

Foto: Martin Dremijuga

Skandinaavia suurim muusikafestival ootab

Täna asub Eesti raskeroki duo Talbot koos kõikide pildil olevate asjadega teele Taani Roskilde linna. Magnus Andre (vasakul) ja Jarmo Nuutre esinevad reedel maailma kuulsa Roskilde muusikafestivali väikseimal pealaval. Roskildel ei kavatse nad teha muud kui igal teisel kontserdil ehk „lihtsalt kütet anda,” lubab Nuutre. **EPL**

Sotsiaalministeerium pakub arstiks õppinutele lisakoolitust

Eesti tervishoid vaevleb arstide väljavoolu käes: näiteks Soome arstide liidu andmeil on Soomes töötavate Eesti arstide arv viimase viie aastaga kahekordistunud. Eesti ei saa takistada arste lahkumast, kuid ühe meetmena võtavad Tartu ülikool ja sotsiaalministeerium sel aas-

tal kasutusele programmi, mis lootust mööda toob tööle neid, kes on arstiks õppinud, aga pole erialal aastaid tegutsenud. Skeem on lihtne: kolm kuud kiirkursust, seejärel praktika ja eksam ning aastaid tagasi arstiks õppinu võib tohtrina tööle asuda. Seejuures maksab riik taasõppijatele

õppekuude jooksul pea kahekordset Eesti keskmist palka. Nii taastab oma litsentsi ka proua Evelin Ilves, kes lõpetas arstiteaduskonna 1993. aastal. Õpingute ajal töötas ta TÜ kliinikumi operatsiooniblokis ja psühhoneuroloogiahaiglas ja -polikliinikus, kuid pole läbinud residentuuri.

Presidendi avalike suhete nõunik Toomas Sildam kinnitas, et Evelin Ilves on otsustanud taastada oma arstilitentsi. „Tegemist on aastaid kaalutud otsusega,” sõnas Sildam. „Riigipea abikaasa esinduskohustusi täidab ta ka edaspidi.”

O Merle Must

Loe edasi lk 2–3

Eesti politsei saab uue naistippjuhi: Vaher valis kripo eesotsa Krista Aasa

Politsei- ja piirivalveameti peadirektor Elmar Vaher avaldas oma asetäitjate nimes – korrakaitsepolitsei tööd hakkab juhtima Joosep Kaasik, piirivalvetööd Rando Kruusmaa ja keskkriminaalpolitseid kripot taasiseisvunud Eesti politsei kolmanda naistippjuhina Krista Aas.

Viimane on intrigeeriv valik, sest tema abikaasa on riigi peaprokurör Norman Aas ja paratamatult võib kerkida päevakorraile huvide konflikt küsimus. Seadus aga sellist asjade korraldust ei keela – tegemist on eri ministeeriumide haldusalasse kuuluvate asutustega. **O lk 4**

JUHTKIRI

Ärimehe rammus pensionifond

Linna leib on pikk, aga peenike, ütles ärimees Urmas Sõõrumaa 2006. aasta novembris tagasihoidlikult, kui sõlmis Tallinna linnaga lepingu viie koolimaja renoveerimiseks ja haldamiseks. Selle eest kasseerib ta firma linnalt 2036. aastani tarbijahinnaindeksiga indekseeritud renti. Sama lahendust kasutades on Tallinn lasknud korda teha kokku 14 kooli. Peale Sõõrumaa on linnalt „pika leiva“ saanud veel kaks ärimeeste grupeeringut.

Avalikkus on nende lepingute otstarbekuse ja kasulikkuse linnale küsimärgi alla seadnud vähemalt korra aastas – koole hooldavate äriühingute majandusaruannete avaldamise järel. 2012. aasta majandustulemused annavad selleks taas põhjust, sest hooldusfirmad teenisid rendilepingutest 1,4–1,8 miljonit eurot kasumit. See teeb ümmarguselt 300 000–400 000 eurot kasumit hooldatava kooli kohta aastas.

Hooldusfirmade finantssuhtarvud panevad kadestama. Näiteks Sõõrumaa Vivatex Holdingu omakapitali tootlus oli mullu 20,3% ning 2011. aastal koguni 33,3%. Kas selline ongi „peenike leib“? Isegi 2006.–2007. aasta uljastel aegadel võis säärast tootlust soliidselt pidada, kui tehingute riskitaset arvestada. Tõsi, suurepärase tootluse taga on ka laenuvõimendus (koolid renoveeriti

põhiliselt laenu-, mitte omakapitalist). Aga renditulu, millest laenu tagasi makstakse, on lepinguga pikaks ajaks paika pandud ning tuleb korraliku krediidiireitinguga Tallinna linnalt.

Ärimeeste kasuliku äri välja vabandamiseks saab veel väita, et lepingu lõpuni jäänud rohkem kui 20 aasta vältel võib mõndagi neile ebameeldivat juhtuda – euribor ehk laenukulud kasvada, Tallinna linn pankroti äärele veereda... Aga tunne, et kogenud ja heade poliitiliste sidemetega ärimehed on sõlminud linnaga väga rammusad tehingud, ei taha kaduda.

Põhjusti, mis võimaldasid ärimeestele soodsatel lepingutel sündida, on mitu: linnaametnike napid ärikogemused võrreldes Sõõrumaa, Kruuda ja teiste koolirenoveerijatega, linnas võimutsevate poliitikute soovimatus konkurentsi neile lepingutele teravaks ajada ning valitsuse ja Tallinna linnavalitsuse kemplemine, mis segab usalduslikku koostööd Riigi Kinnisvaraga AS-iga. ●

REPLIIK

Ohtlikud mängud

Ühest küljest ei ole Eesti leidnud ressursi, et igas maakonnas oleks tööl piisavalt politseinikke, et selliste juhtumite puhul nagu jaaniõhtul Lemme rannas, oleks reageerimine kiire ja tõhus. Pole piisavalt raha, et maksta õpetajatele head palka, et kooli tuleksid tööle parimad.

Samal ajal on meedia aga kirjutanud raiskamisest eurorahade kasutamisel: naabervaldadesse ehitatavad spordisaalid, kuhu piisavalt inimesi tulemas pole; laiad, kuid autodest tühjad keerdkäikude süsteemid maanteedel; mustkunstniku läkitamine Ameerikasse. Need on eraldi rahakotid – euroraha ja „meie raha“, öeldakse. Kokkuvõttes on see kõik aga avalik raha, mis tuleb (Eesti või Euroopa) maksumaksjate taskust. Oht on selles, et kui ühelt poolt saame lugeda küsitavatest rahapaigutustest ja teisalt napib raha riigi elutähtsate funktsioonide rahastamiseks, siis õõnestab see ka maksusüsteemi kui sellise legitiimsust. ●

Külli-Riin Tigasson

Lk 10 Ian Buruma: raha ja manipulatsioon hävitavad jalgpalli võlu
Lk 11 Matthias Schlaga: Euroopale on Saksamaa heaolu vajalik

U

UUDISED

VEREKESKUS VAJAB HÄDASTI KÕIGI VEREGRUPPIDE VERD

Haiglates on verevajadus järsult suurenenud, kuid doonorite arv on vähenenud ja verd napib. Eriti oodatud on A-reesuspositiivne, A-reesusnegatiivne ja B-reesusnegatiivne veri, kuid teretul-

nud on ka kõik teised veregrupid. Verd saab anda Tallinnas DoonoriFoorumis aadressil Narva mnt 5 Foorumi keskuse 4. korrusel ja verekeskuses aadressil Ädala 2. **EPL**

Evelin Ilves hakkab sügisel arstikutset taastama

Sotsiaalministeeriumi projekt „Arstid tagasi tervishoidu“ võitleb arstide väljavooluga.

Arstikutse saab taastada kolmekuulise kursuse, perearsti- ja sisehaiguste praktika ja eksamiga.

Tänavu saavad arstikutse tagasi 16 endist arsti, nende seas ka Evelin Ilves.

Merle Must
 merle.must@epl.ee

Algus lk 1

Peale Evelin Ilvese asub augustist sotsiaalministeeriumi rahastatud ja Tartu ülikooli algatatud projekti „Arstid tagasi tervishoidu“ raames õppima veel 15 inimest, kes on küll ülikoolis vähemalt kuus aastat õppinud ja arstidiplomi saanud, aga seejärel asunud teisele tööle. Nii ei kuulu nad Eesti tervishoiutöötajate registrisse ega saa seega siin ega teistes riikides töötada. Registreerimist sooviv arst, kel on vastav diplom, kuid kes pole ammu praktiseerinud, peab registrisse pääsemiseks tegema praktika ja sooritama teooriaeksami. Ka seni sai praktikat ja eksami teha, kuid selleks tuli sõlmida praktikakokkulepe haigla ja teadmisi värskendada omal käel. Samuti oli katmata õppe majanduslik pool. Tartu ülikooli arstiteaduskonna residentuuriprodekaan dr Margus Lember nentis, et ilma juhendamise ja abita on praktika sooritamise ning selleks eksamiks valmistumine keerukas. „Praktikaperioodil ei saa ju inimene oma endises ametis edasi töötada, vähemalt täiskohaga mitte, mistõttu tasustatud praktikaperiood on osavõtjatele ülioluline,“ sõnas ta. 16. augustis alustava taasõppija kursuseid toetab riik 105 000 euroga. Sellest rahast saab iga tulevane arst kolme kuu jooksul 1420-eurost kuu-

tasu. Lisaks saab 140-eurost kuupalka ka taasõppija praktikajuhendaja.

Augustis algav programm, mis hõlmab teooriaõpet ning perearsti- ja sisehaiguste praktikat, kestab kolm kuud ja umbes novembris tuleb õppuritel teha tervishoiuregistrisse pääsemiseks vajalik eksam. Seejärel on neil võimalus töötada Eestis või välismaal üldarstina ja astuda järgmisel kevadel residentuuri. See, kas programm riigi rahalise abiga järgmistel aastatel jätkub, sõltub Lemberi sõnul nii osalejate huvist kui ka eelarve võimalustest.

Arstiõppe kiirkursus

Kolmekuine programm kuueaastase arstiõppe ülekordamiseks on kahtlemata kiirkursus. Aastaid ravimiäris tegutsenud Eduard Veidenberg läbis sarnase, Läänemere maade programmi raames korraldatud kursuse paar aastat tagasi. „Kuue aastaga õpitu tuli lühikese ajaga üle korrata. Siiski tunnen, et sellest piisas eksami tegemiseks,“ ütles ta. Nüüd töötab Veidenberg Elva haiglas üldarstina ja samal ajal ka sotsiaalministeeriumi ravimiosakonna nõunikuna.

Mullu novembris tegi tervishoiutöötajate registrisse pääsemise eksami ära ka Karin Pärnpuu, kes lõpetas arstiõppe 1997. aastal ja siirdus residentuurikohtade nappuse tõttu eratevõtlusse ja jõudis muuhulgas Lasnamäe Mediciumi erakliiniku juhi ametini.

Pärast registrieksami tegemist on Pärnpuu taasomandatud kutset kasutanud perearstikeskuses asendusarstina töötades. Pärnpuu puutus tervishoiusüsteemis töötades meditsiiniga siiski kokku, aga kuna viimastest loengutest oli möödunud 15 aastat, oli uus algus tema sõnul parajalt raske. Kolmest kuust möödus pool aega Tartus, kus programmis osalejad olid hommikul haiglas praktikal ja kuulasid õhtul kella kuueni loenguid, nii oli õpe üsnagi pingeline.

Veel mitmed augustis algavas programmis osalejad on lõpetanud arsti põhiõppe üheksakümneandatel, kui residentuurikohti jätkus vaid vähestele ja arsti töötasu oli küllaltki väike. Seega valisid paljud tollal kõrgepalgalise ja uudse ravimiäri, nagu selgitas diagnostikafirma omanik Piret Innos, kes lõpetas arstiteaduskonna ja internatuuri 1999. aastal. Kuna ta ei pääsenud kohe soovitud eriala, günekoloogia residentuuri kohale, asus ta ametisse ravimifirmasse. Kuigi ta peab oma ettevõtte juhtimise üle andma ja kaotab mitu korda palgas, soovib ta siiski arstina tööle asuda. „Pere sisestulek on nii suur, et meil on võimalus end üleväl pidada.“ Uuesti õppima asumine tekitab muidugi ka väikese kartuse, kuid arstiks õppima niisama ei asuta ja amet on hoolimata eemaloldud ajast siiski südamelähedane, kinnitab Innos. „Sellises vanuses pole

Evelin Ilves on presidendiprouana haiglaid külastades pidanud piirduma kõrvaltvaatamise ja lillekimpude vastuvõtmisega. Alates selle aasta sügisest saab ta soovi korral ka ise ravima hakata.

Foto: Rauno Volmar

Kolmekuulise kursuse ajal maksab riik taasõppijatele 1420-eurost kuupalka.

Kursustele eraldatud 105 000 euro eest saab Eesti juurde 16 võimalikku arsti.

SEEDER KAEBAS TASUTA BUSSISÕIDU PEALE ÕIGUSKANTSLERILE

Tallinna tasuta ühistransport ei ole aus väiksemate ja vaesemate omavalitsuste vastu, leidis põllumajandusminister Helir-Valdor Seeder ja päris selle kohta aru õiguskantsler Indrek Tederilt.

Mujal elavate, kuid tasuta sõidu nimel pealinna registreeritud perede maksutulu laekub Tallinna, kuid tarbitakse elukohajärgse linna või valla teenuseid. **Delfi**

AASTAS TABATAKSE 2000 ELEKTRIVARAST

Enamasti varastatakse elektrit eramajades, kus kasutatakse elekterkütet. „Elektri varastamist ei ole rohkem. Küll aga saame öelda, et rohkem inimesi on elektri varastamisega vahe-

le jäänud. Avastame aastast üle 2000 elektrivarguse juhtumi. Igal tööpäeval ja igas tunnis avastame keskmiselt ühe elektrivarga,” ütles Elektrilevi esindaja Toomas Kase. **ERR**

Täna digilehes

- Vene talunikku kahtlustatakse 13 orja pidamises.
- Leedust Klaipėda lähedalt leiti Saksa allveelaeva vrakk.

Koolide haldamine teenib ettevõtjatele miljonitulu

Tallinna koole haldavad firmad teenisid eelmisel aastal ühtekokku 6,5 miljonit eurot kasumit.

Harry Tuul, Lemmi Kann
uudised@epl.ee

Suurima kasumi, 3,6 miljonit eurot teenis Tallinnas Kooliarendus OÜ. Firma juhatuses liige Tarmo Lehtmets ütles, et kui 1,8 miljonit eurot saadi üürituluna kasutusrendilepingutest, siis teine pool kasumimumbri tuleneb arvestuspõhimõtete muudatusest. Ettevõtte haldab Tallinna humanitaargümnaasiumi ja Järveotsa, Väike-Õismäe ning Liivalaia gümnaasiume. Kooliarendus OÜ omanike hulgas on näiteks Tiit ja Toomas Kõuhkna, Aivar Tuulberg ja Raivo Rand ning Vallo Paal.

Ärimees Urmas Sõõrumaale kuuluv Vivatex Holding OÜ, mis haldab viit Tallinna kooli, teenis eelmisel aastal ligi 1,5 miljonit eurot kasumit. Ettevõtte jaotamata kasumiks on eelmise aasta lõpu seisuga kogunenud 7,3 miljonit eurot. Firma leping pealinnaga kehtib aastani 2036.

Leping tagab pika äri

Tänavu omanikud Nordea pangas esinduskonto taha varjanud OÜ BCA Center, mis haldab samuti viit Tallinna kooli, teenis mullu 1,4 miljonit eurot kasumit. 2006. aastal andis Tallinn viis kooli toona Oliver Kruudale kuulunud BCA Centeri omanikfirma Kalev REC-i hallata ja neile ka hoonestusõiguse kuni 2036. aastani. Ettevõtte haldab Karjamaa, Haabersti vene, Sikupilli ja Nõmme gümnaasiumi ja Tallinna ühisgümnaasiumi. Äripäev kirjutas, et ettevõttest 50% omanud ettevõtja Olaf Hermani kinnitusele ettevõtte osakute liikumine Nordea pangakontole mingeid sisulisi muutusi ei toimunud. „Olen seda ka varem öelnud, et mulle sobib Tallinn äripartnerina väga hästi ja ma ei kavatsen osalust võõrandada,” märkis Herman, kellele kuulus kuni juuni keskpaigani 50% BCA Centerist. BCA Center teine osanik oli veebruaril alul toimunud tehinguni OÜ Kentex Holding, mille osanikuks on ametlikult samuti Nordea panga konto. Kentex Holdingu juhatuse liige on ettevõtja Oliver Kruuda hea sõber ja kooliaegne pinginaaber Mati Tusov. ●

eriala vahetamine lihtne, kuid parem nüüd kui mitte kunagi,” on ta kindel.

Teadmisi ja oskusi soovib programmiga värskendada ka Eesti geenivaramut juhtinud ja viimased viis aastat laste eest hoolitsenud Krista Kruuv. Ta põhjendas, et soovib nüüd pärast teiste juhtimist tegutseda hoopis valdkonnas, kus vastutab peamiselt iseenda tegude eest. „Ka oli mul kahju, et arstiharidus on poolikuks jäänud ega võimalda end õpitud ametis spetsialistina rakendada,” lisas ta.

Palk võib väheneda

Arstiteaduskonna lõpetamise järel valis Kruuv teadlikult hoopis tervishoiu juhtimise, mida õppis ka magistrantuuris. Administratiivsfäär ja juhtimine tundus aastaid põnev ning praktiseeriva arstina töötamise idee tuli Kruuvile pähe alles hiljuti. Mõjutajaks oli ka pere, kuna väikeste laste kõr-

valt ei tahaks ta enam pidevalt ringi sõita ja graafikuta tööd teha. Kindlasti nõuab eelseisev õppimine suurt distsipliini ja pingutust, sest vahel on harjumused muutunud, tões Kruuv. „Siiski on õppimine tore ja omandatud oskuste inimeste tervise huvides rakendamine veel parem,” ütles ta. Kui tippjuhina teenis Kruuv arstipalgast palju rohkem, siis on ta väheneva töötasuga arvestanud. „Minust palga pärast avalikkuses protesteerivat arsti ei saa,” kinnitas ta. „Elame Eestis, kus palgad on praegu sellised, nagu on. Ka meditsiinisfääris on eri väljakutseid, usun, et leian endale sobiva.”

Programmi astujate hulgas on ka tippjuht Anu (täisnimi toimetusele teada – M. M.), kes lõpetas ligi 20 aastat tagasi ülikooli ja suundus siis tööle esmalt sotsiaalministeeriumisse, siis ravimifirmasse ja haigekassasse. Seejärel viis tee juba

hoopis meditsiinisfäärist eemale, juhtimisalale.

„Arvasin hulk aastaid, et minu elu läheb teistmoodi ja ma ei hakka arstina tööle, kuid see pisik oli mul ikkagi kogu aeg sees,” jutustas Anu. Kui aga tema meditsiinisfääris töötavad sõbrad tervishoidu naasmist hõlbustavast programmist teada andsid, siis otsustas ta pärast mõningast mõtlemist kandideerida. Kui ta kaotab palgas mitu korda, saab ta nüüd seda endale lubada, kuna on lapse suureks kasvatanud ja kodugi on olemas. Anu on õpinguaastate vältel ka sanitari ja operatsiooniõnena töötanud ning teab, mida elukutse endast kujutab, kuid eesseisvas kolmes kuus näeb ta enda sõnul ka võimalust aru saada, kas amet endiselt talle sobib. „Ma ei välista ka võimalust, et ma ei lähe residentuuri, vaid teen näiteks meditsiiniarstiks midagi muud,” lisas Anu. ●

Eestis on puudu ligi 200 arsti

„Arstid tagasi tervishoidu” programm annab riigile heal juhul tagasi 16 arsti, mis ei suuda katta arstide puudujääki. Eestist on viimasel viiel aastal lahukumiseks vajaliku kvalifikatsiooniõendi välja võtnud 535 arsti, kuid tegelikult on ehk ära läinud veel rohkem inimesi, sest arste on vajaka mitusada.

Tervise arengu instituut tegi 2012. aastal pilooturingu, mille kohaselt jääb tervishoiuteenust osutavate arstide arv hinnananguliselt 4326–4431 vahele, puudu on 166 arsti. Uuringuandmeid ei esitanud ka kõik arstid, vaid umbes 70%.

Kokku pidid kõik arstid 2012. aasta aprillikuus lepingute järgi täitma 3813 ametikohta. Reaalselt täitsid nad aga

3979,5 arsti ametikohta. Seega on Eestis puudu hinnanguliselt 166 täistööajaga töötavat arsti.

Terviseameti andmetel töötas Eestis 2012. aasta aprillikuus 4514 arsti ja tervise arengu instituudi varasematel andmetel töötas eelmise aasta lõpus 4253 arsti.

Varem on arstiharidusega, kuid erialal mitte töötavaid arste ametisse tagasi toonud Balti mere regiooni toetav Euroopa Liidu projekt ImPrim, millega võideti arstiametile kolme aastaga tagasi 27 inimest. ImP-riimi pakkus samuti täiendkoolitust arsti eriala omandanutele, kes polnud praktilises tervishoius töötanud või olid töötanud seal väga ammu.

Üle 10 aasta sai politsei naistippjuhi – kriminaalpolitsei ette asub Krista Aas

Kurjategijate raha parimast jälitajast saab augusti algusest kesk-kriminaalpolitsei juht.

Kärt Anvelt
kart.anvelt@epl.ee

Praegusest keskkriminaalpolitsei (KKP) kriminaaltulu tuvastamise büroo juhust Krista Aasast saab kunagise keskuurimisbüroo juhi Kersti Jundase ja Viljandi prefekti Ester Tehu kõrval taasiseisvunud Eesti politsei kolmas naistippjuht. Politsei- ja piirivalveameti (PPA) süsteemis töötab nüüdsest kaks naistippjuhti – PPA peadirektori asetäitja kodakondsuse ja migratsiooni alal on Merike Jürilo.

Peale Aasa avalikustas oma meeskonda koostav PPA peadirektor Elmar Vaher ka ülejäänud asetäitjate nimed – korrakaitsepolitsei tööd hakkab koordineerima Joosep Kaasik ja piirivalvetööd Rando Kruusmaa. „Ma tahan diskussiooni, partnerit. Ma ei taha leida ainult käsutäitjaid. Politseiametnik peab olema arutlev ja vaidlev, see tagab parima otsuse ja hea tulemuse,” põhjendas Vaher eile oma valikut.

See tõstatab küsimuse, kas senised juhid – KKP alal Raigo Haabu, piirivalve alal Tõnu Hunt ja korrakaitse alal Tarmo Miilits – seda polnud.

„Ma pole töötanud nende peadirektorina. Olen olnud juhtkonna liige ja võib-olla oli selles juhtkonnas ebapiisavalt arutelu ja diskussiooni,” nentis Vaher. „Kõrvaltvaatajana olen ma neid ikka näinud ja arvan, et nii minul, neil kui ka organisatsioonil on lihtsam, kui teeme siin pöörd. Aga olen väga huvitatud, et oma ala professionaalid – mida nad kõik on – organisatsiooni jääksid ja otsustaksid nende ettepanekute kasuks, mida olen teinud.”

Intrigeeriv valik

Kõige intrigeerivam valik uue juhina on kindlasti Krista Aas. Eelkõige seetõttu, et tema abikaasa Norman Aas on riigi pea-prokurör. Paratamatult tekib küsimus, kas pole huvide konflikti. Vaher ei karda võimaliku kriitikat, mis eelkõige poliitikutelt võib tulla.

„Küsimusi võinuks ju siis tekitada hoopis Krista Aasane ametikoht, kus ta teeb ise uurimistoiminguid väga delikaatsetes asjades. Et kas täna pole siis perekondlike mõjutusi. Endise uurijana väidan, et ei ole. Igal asjal on eraldi prokurör,” lausub Vaher.

On tõsi, et praeguse töö kohta pole Krista Aasale olnud põhjust midagi ette heita.

Vaheri sõnul on oluline teha ka vahet, et KKP juht ei osale otseselt ise menetlustoimingutes, vaid peab oma tarkuse, töö-

Krista Aas tunnistas, et otsus, kas asuda keskkriminaalpolitseid juhtima, oli üks tema elu raskemaid.

Foto: Ilmar Saabas

võime ja spetsiifiliste teadmiste-ga suunama menetlusi ja organisatsiooni ülesehitust.

Krista Aas mõõnis, et kuigi tegemist on igati loogilise küsimusega, ei näe temagi probleemi oma perekondlikes sidemetes. Seda ei keela ka seadus – tegemist on eri ministriumide haldusladega. „Prokuratuuri roll on eelkõige juhtida kriminaalmenetlust ja vastutada

Vaher: ma ei taha ainult käsutäitjaid. Politseiametnik peab suutma arutleda.

kriminaalpoliitika elluviimise eest. Sama küsimus võiks olla ju tänagi üleval, kuna tegelen praegu otseselt kriminaalasjadega prokuratuuri juhtimise all. Ometi pole põhjust mulle midagi ette heita. KKP juhina näen ma seda ohtu veelgi vähem. Kriminaalasjadesse, kus võiks võib-olla tekkida huvide konflikt, ma sisuliselt sekkuda ei kavatse. Minu põhiülesanne on tagada organisatsioonile vajalikud ressursid ja maksimaalselt head tööttingimused, et inimesed saaksid siin oma suurepäraseid tulemusi teha,” selgitas ta.

Aas tunnistas, et otsus, kas asuda KKP juhiks, oli tema elu üks raskemaid. Kaalukeeleks oli lõpuks see, et KKP juhina saab ta Eesti turvalisuse jaoks rohkem ära teha kui kriminaalpolitsei ühe kitsa alamvaldkonna juhina. „Kogu kuritegevuse vastane võitlus on üks ahel. Kui tugevdada ühte lüli – näiteks

ainult kriminaaltulu – ning jätta teised lülid kõrvale, siis selle ühe tugevdamine ei muuda lõppkokkuvõttes midagi, kui kett teises kohas järele annab. Võib-olla sellel kohal on võimalus kogu seda ahelat enam-vähem võrdseks tugevaks või tugevamaks muuta,” arutles ta.

Aas kinnitas, et revolutsiooni KKP-s ei toimu ja kindlasti ei tahaks ta KKP-d muuta millegi täiesti teistsuguseks. Küll üritab ta teha kõik selleks, et KKP oma koha õiguskaitseorganite ja turvalisuse tagajate hulgas taastaks. „Ühelt poolt peaks

ta eelkõige olema ikkagi rahvusvahelise organiseeritud kuritegevuse vastase võitlemise üksus. See peaks olema see, mille eest KKP maksumaks-

ja raha kulutab. Täna pole ta võib-olla 100% suutnud seda joont hoida,” ütles ta.

Vaheri sõnul on Aas lisaks väga headele tööalastele kogemustele hea suhtleja, kes ei moonda infot, on adekvaatne ja piisavalt kriitiline. PPA peadirektor viitas ka, et ammu on mõõdas aeg, kui keskkriminaalpolitsei organiseeritud kuritegevuse vastases võitluses peaks tegelema ainult väljapressimise ja vägivallega.

„Oluline on raha jälitamine, milles on Kristal kriminaaltulu tuvastamise üksuse ülesehitajana olnud kogemus mitte ainult Eestis, vaid tugeva partnerina ka Euroopa Liidus. Krista oskab õiges kohas nuusutada kurjategijatel olevat raha,” tõdes Vaher.

Sama positiivseid sõnu jagus Vaheril ka Rando Kruus-

maa ja Joosep Kaasiku kohta, kes on mõlemad oma valdkonnas tippspetsialistid. Vaher rõhutas, et PPA-d ei juhi peadirektor, vaid meeskond, kellel peab olema usku ja tahtmist kogu PPA inimeste vaates: „Ma olen ikka arvamusel, et kui Jõgeva väljuht teeb head tööd, saab see sündida kohaliku politseijuhi kaudu ja sedavõrd lihtsam on ka peadirektoril ja meeskonnal.”

Lemme juhtumi analüüs

Kas uus meeskond garanteerib ka seda, et politsei käitub vajadusel jõulisemalt? Vaher tõdes, et Lemmes juhtunu kohta tuleb veel selgitusi anda, kuid tema peadirektorina on toimunu detailide ni lahti võtnud.

„Julgen väita, et politseinikud tegid seal väga õiged otsu-

seid, kuid lisaressursi saatmine oleks pidanud toimuma võib-olla kiiremini,” sõnas ta.

Vaher mõõnis ka, et politsei oleks võib-olla pidanud olema resoluutsem. Teisalt tehti õigeid käike, näiteks sõna otseses mõttes kavaldades peksjaid tagasi ümber laua ja jättes sellega mulje, et kõik on korras. Tegelikult tuldi hiljem tagasi. „Politseinikud ei pannud ennast ohtu, vaid käitusid väga otsustavalt. Kohati on üks samm tagasi, et hiljem kümme sammu edasi mina, õige otsus,” ütles Vaher.

KKP senisele juhile Raigo Haabule on Vaher teinud konkreetse ettepaneku, kuid Haabu pole veel otsustanud. Tarmo Miilits kandideerib välisteenistuses missioonile Afganistani, Tõnu Hunt saadetakse erialadiplomaadiks Venemaale. ●

KORRAKAITSEPOLITSEIOSAKONNA UUS JUHT

Joosep Kaasik (40)

●● Praegune PPA korrakaitsepolitsei planeerimistaluse juht Joosep Kaasik alustab korrakaitsepolitseiosakonna juhina tööd augustis. Kaasik on politseiteenistuses olnud 1991. aastast, kui ta alustas Pärnu politseiprefektuuris nooremispektorina. Aastate jooksul on ta töötanud eri ametikohtadel Tallinna ja Lääne

prefektuuris ning PPA korrakaitsepolitseiosakonnas.

●● Aastatel 2008–2009 viibis Kaasik Euroopa Liidu politseimissioonil Bosnias ja Hertsegoviinas, kus ta juhtis ühe regiooni meeskonda. Ta on olnud üks Lääne prefektuuri korrakaitsemeeskonna loojatest.

●● Kaasik on õppinud Paikuse politseikoolis ja sisekaitseakadeemias. 2008. aastal andis ta sisekaitseakadeemias valminud magistratöö põhjal välja õpiku „Kogukonnakeskne politsei”. Kaasikul on ka Tallinna tehnikauilikoolis haldusjuhtimise alal saadud magistriraad.

PIIRIVALVEOSAKONNA UUS JUHT

Rando Kruusmaa (39)

●● Seni siseministeriumis migratsiooni- ja piirivalvepoliitika osakonnajuhataja asetäitjana töötanud Rando Kruusmaa alustab PPA piirivalveosakonna juhina tööd 8. juulil. Kruusmaa on avalikus teenistuses piirivalve valdkonnas olnud 1995. aastast, töötades aastate jooksul nii piirivalve õppekeskuses, piirival-

veametis, politsei- ja piirivalveametis kui ka siseministeriumis. ●● Enne Eesti astumist Schengeni viisaruumi töötas Rando Kruusmaa välja meetmete kontseptsiooni, mis kompenseeriks piirikontrolli kaotamist sisepiiril, ning juhtis selle elluviimist.

●● Siseministeriumis töötades juhtis ta idapiiril järjekorras kaotamiseks loodud projekti, mille tulemusel jõuti selleni, et idapiiril ei seisa teeääres kilomeetrite pikkused autokolonned. ●● Kruusmaa on lõpetanud sisekaitseakadeemia ja tal on Tallinna ülikoolis omandatud magistriraad.

Vabatahtlikud korraldavad Eestist saabunud lastele muu hulgas retki Norra loodusesse.

Fotod: Solveig Bergsland

Norrad kingivad Eesti lastele seikluslaagreid

Vabatahtlikud tasuvad annetustest enam kui saja inimese lennukipiletite ja laagrite eest.

Kadri Ibrus
kadri.ibrus@epl.ee

35-aastane Norra ettevõtja Knut-Inge Repstad käis mõne aasta eest Eestis ja märkas paljude siinsete laste ebainimlikke elutingimusi. Ta otsustas eba-võrdsust veidigi vähendada ning hakkas koos pere ja sõpradega Eesti lastele Lõuna-Norra mägedes laagrit korraldama.

Repstad võttis käsile teismelised poisid, kellest osa oli koolist välja kukkumas või juba kukkunud. Tänavune suvi on juba viies, kui noored saavad Norras matkata ja tööd teha.

„Töö tegemisel on alati tähtis roll olnud, nii aitame ka kohalikke inimesi,” sõnas Mati Sinisaar Peeteli kiriku sotsiaalkeskusest, mis aitab Eesti poolt laagreid korraldada. „Eelmine aasta ehitasime

forellidele jões kudemispaiku. Sel suvel aitavad poisid remontida üht väikest mägedes asuvat jahimeestele ja looduskaitsetele kuuluvat maja ja selle eest saame seal tasuta elada.”

Kuna kohalik Bykle valla omavalitsus pidas ettevõtmist oluliseks, asusid nemadki laagrite korraldamist toetama.

Elu esimene välisreis

Sel suvel korraldatakse Norras kuus laagrit kokku 90 lapsele. Paljud neist on pärit Põhja-Tallinnast ja Lasnamäelt ning paljudele on see nii esimene laager kui ka esimene välisreis.

Nende peredele on see tasuta, norrad tasuvad ka lennureiside eest. Laagrielu aitavad korraldada kohalikud vabatahtlikud, kes kasutavad selleks oma suvepuhkust.

Praegu käib laager noortele emadele ja nende lastele, kokku 14 ema ja 36 last.

„Ma olen väga õnnelik, et sain siia tulla,” rääkis telefonintervjuus kolme lapse ema Jelena. „Siin on väga ilus, käi-

me lastega matkamas.” Ta kiitis nii Norra loodust kui ka inimeste sõbralikkust.

Jelena kasvatab oma 3-, 5- ja 8-aastast last üksinda ning tal ei ole vähimatki võimalust neid Eestis laagrisse saata. „Meil maksavad 10-päevased laagrid ühele lapsele 150 euro ringis,” nentis Jelena.

Noorte emade laagrit korraldab Solveig Bergsland rääkis, et seal õpetatakse ka, kuidas lapsi hoolitsusega kasvatada, aga ka näiteks masinatel õmblemist. Peale selle toimuvad eesti keele tunnid, kuna paljud laagrisse tulnud kõnelevad vene keelt ja vajavad eesti keele praktikat.

Teiste seas viibib Norras laagris ka nelja-aastane Artjom, kelle õnnetustest elutingimustest Kopli lagunenud ühiselamus Eesti Päevaleht kevadel kirjutas. Bergslandi sõnul tunneb poiss täit rõõmu matkamisest, jalgrattasõidust ja kalapüügist. Temalegi on see elu esimene kord midagi sellist kogeda. ●

Nelja-aastane Artjom üliõpilasest vabatahtliku kukil elamusterohket suvepuhkust nautimas.

Mööduvaid ronge kividega loopivad noored huligaanid ohustavad reisijaid

Tallinna piiril Männiku karjääri juures sai üks reisijatest lahtisest aknast kiviga vastu pead.

Riin Aljas
riin.aljas@epl.ee

Suvel on Saku vallas asuv Männiku karjäär populaarne supluspaik, rongireisijad kurdavad aga huligaanide rohkuse üle. Nimelt loobivad poisikesed seal mööda sõitvaid ronge kivikamakatega. Eriti halb on olukord kuuma ilmaga, kui rongi aknad on lahti.

Eesti Päevalehega ühendust võtnud Margus Maripuu sõidab Pärnu–Tallinna rongiga kolm–neli korda kuus ja on juhtumit tunnistanud nii eelnevatel aastatel kui ka tänavu mitu nädalat järjest.

„14–16-aastaste poiste kamp varitseb võsas ja kui rong tuleb, hakkavad nad seda kivikamakatega loopima. Kivid pörkavad vastu aknaid nii, et klaasid värisevad, ning nädal tagasi sai inime lahtisest aknast lennanud kiviga vastu pead,” kirjeldas Maripuu.

Olukord on seda häirivam, et Maripuu väitel ei loobi poisid üksnes rongiseina, vaid

Reisija: poisid ei loobi üksnes rongiseina, vaid teadlikult ka inimesi.

teadlikult ka inimesi. „Ma vaatasin aknast välja, nägin poisid nägusid – nad nägid mind ja viskasid vastu akent,” rääkis ta.

Kohe helistada politseisse

Edelaraudtee müügijuht Annemari Oherd kinnitas, et firma on loopijatest teadlik, ent kiviga vastu pead saanud inimene Edelaraudtee töötajate poole pöördunud ei ole.

„Klienditeenindaja ei pruukinud siis selles vagunis viibida ja on võimalik, et kannatanu ei teatanud oma vigastu-

Poistekamp on ajaviiteks reisirongid sihikule võtnud.

Foto: Rauno Volmar

sest töötajatele,” ütles ta ning lisas, et varasematel aastatel pole tema kõrvu nii rängad juhtumid jõudnud.

Küll aga möönis Oherd, et tegu on tõesti iga-aastase murega. „Männikul kestab see juba mitmendat aastat, ent varem on sarnaseid juhtumeid olnud ka mujal Eestis,” ütles ta, ent asukohati täpsustama ei soostunud, sest nii võivad pätid innustust saada.

Küsimusele, mida ulakate loopijatega ette võtta, vastas Oherd, et see kuulub politsei ülesannete hulka ja eelmistel aastatel on korra-rikkujaid ka tabatud. Ta soovitski inimestel, kes juhtuvad loopijaid nägema, sellest kohe politseile teada anda – nii on korralvalvuritel rohkem lootust poisse tabada.

Männiku karjääri eest vastutav politseijaoskond aga seni teateid loopijate kohta saanud ei ole, ütles Põhja prefektuuri pressiesindaja Ilmar Kahro. Ka tema pani inimestele südamele, et juhul kui loopijaid nähakse või inimesed vigastusi saavad, tuleb sellest kohe politseid teavitada. ●

LÜHIDALT

Järelevalve komisjon loobus sotside kampaaniakulude lähemast uurimisest

Erakondade rahastamise järelevalve komisjon (ERJK) jõudis järeldusele, et Eesti Ekspressis tõstatatud kahtlusi sotside eelmiste riigikogu valimiste kampaaniakulude kohta võiks küll üritada kontrollida, kuid see ei viiks tööle kui- gi lähemale.

Komisjon nendib aseesimehe Kaarel Tarandi allkirjastatud doku-

mentis, et uuringufirmalt EMOR oleks küll võimalik tellida üksikasjalik tegelike reklaamiskundite võrdlus, sh aja- ja hinnavööndi kaupa ning ka keskmistatult ja hinnakirjahindadeks arvutatult, aga komisjonil puudub praegu seaduslik alus nõuda toonase valimisperioodi kohta üksikasjalikku tegelike reklaamiarvete lahtikirju-

tamist erakondadelt, kes on seaduses nõutud viisil oma aruanded juba esitanud ja komisjon on need ka kinnitanud.

Samuti märkis komisjon, et neid konsulteerinud ekspertide arvates oleks kõnealusest kaasusest väga ebatõenäoline mingit ebavõrdse kohtlemise juhtumit leida. ● **Erik Rand**

Viljandimaal hukkus kõrgepingeliinide ehitusel tööline

Eile kella 11 paiku juhtus Viljandimaal Oiu küla lähedal kõrgepingeliinide ehitusel tööõnnetus, milles hukkus ETNET OÜ tööline, 20-aastane noormees. Kannatanu sai päästeamet kõrgepingeliini pealt kätte alles kella nelja paiku. Tööõnnetust uurib tööinspeksioon ja politsei on alustanud kriminaalmenetlust. ● **Delfi**

Tallinn

Põhja-Tallinna Valitsus

AVALIKUSTAB

27.06.2013 eelläbirääkimistega pakkumise tulemused. Kolde pst 104A, 2721 m² linnarajatisel parkimisteenusega kauplemiseks kasutusse võtmiseks esitati 2 pakkumist. OÜ Kõlakoda ja OÜ Kullipark pakkumised vastasid tingimustele. Pakkumise võitja: OÜ Kõlakoda. Lepingu tähtaeg 01.08.2013-31.01.2014, üüritasu 1088.40 € kuus.

Eesti kaitseväge ohvitseri karjää pataljoniist euroametisse küber

Eesti kaitseväge endisi ohvitseri on eestlastest euroametnike seas ainult üksikuid. Üks selline haruldus on staabi- ja sidepataljoni endine küberkaitsespetsialist Lauri Palkmets (28), kes aitab nüüd kindlustada eurooplastele võimalikult ohutut internetikasutamist Euroopa Liidu võrgu- ja infoturbe ametis (ENISA).

Eestlased eurokoridoris

Jaanus Piirsalu
ajakirjanik

„Küberkaitse tase on EL-is praegu aastate tagusega võrreldes nagu öö ja päev. Praegu teame paremini, kuidas küberrünna- kute, süsteemi vigade või kas- või suurte elektrikatkestuste puhul käituda,” väidab ainus ENISA-s töötav eestlasest ekspert Lauri Palkmets.

Küberkaitse teemaga hakkas Palkmets tegelema juba Tartu kõrgema sõjakooli kadetina. Tallinnas sidepataljonis teenides lõpetas ta 2011. aastal Tallinna tehnikaülikooli ja Tartu ülikooli ühise esimese magistrilennu küberkaitse alal. Järgmise aasta kevadest töötas ta juba ENISA-s. Kaitseväest lahkus Palkmets leitnandi aukraadiga. „Tahtsin oma erialal saada kogemust maailmast,” selgitab ta kaitseväge ohvitserina euroametisse kandideerimist.

Elektrikatkestused põhjustavad väga palju intsidente ja mõjutavad kõike korraga.

ENISA on üks väiksemaid ja vähemtuntumaid EL-i agendeid. Seal töötab ligikaudu 60 inimest ning nende kontorid asuvad Kreeka pealinnas Ateenas ning Kreeta Heraklionis.

Vastupidiselt levinud arvamusele ei tegele EL-i infoühiskonna turvalisuse tagajad enamiku ajast sugugi pahatahtlike rünnakute tõrjumisega. „Tuvastatud pahatahtlike rünnakute protsent, mis on põhjustanud suuremõõtmelisi teenusekatkestusi, ei ole olnud väga suur. See on juba aastaid olnud 10% ümber kõigist EL-i küberruumis raporteeritud intsidentidest,” räägib Palkmets.

Enamik juhtumitest kujutab endast tema sõnul lihtlaseid õnnetusi. Kas läheb midagi riist- või tark-

varas katki või juhtub konfiguratsiooniviga. „Elektrikatkestused põhjustavad väga palju intsidente ja mõjutavad kõike korraga: mobiilsidevõrku ja tavalist internetivõrku,” lausub Palkmets. „Samas võib kõige suurem mõju kodanikele olla just küberkurjategijate koordineeritud rünnakul kõige ebasobivamal ajahetkel.”

Üheksa aastat tagasi asutatud ENISA on tegelikult ainult väike osa EL-i küberruumi kaitsest. Mingit täidesaatvat võimu organisatsioonil pole, see on puhtalt nõuandev ja oma valdkonda koordineeriv euroagentuur. „Me jagame nõuandeid, vahendame infot EL-i liikmesriikide vahel, aitame neil omavahel kontakte luua, koostame ülevaateid jne,” kirjeldab Palkmets.

ENISA-t ei maksa segi ajada tänavu Haagis tööd alustanud küberkuritegevuse vastase võitluse Euroopa keskusega. Seal tegeletakse konkreetset küberruumi kuritegudega ning allutakse Europolile.

ENISA ei püüa kurjategijaid ega tee operatiivtööd, organisatsiooni ülesanne on aidata lahendada probleeme EL-i küberruumis laiemalt.

Hädaabi meeskond

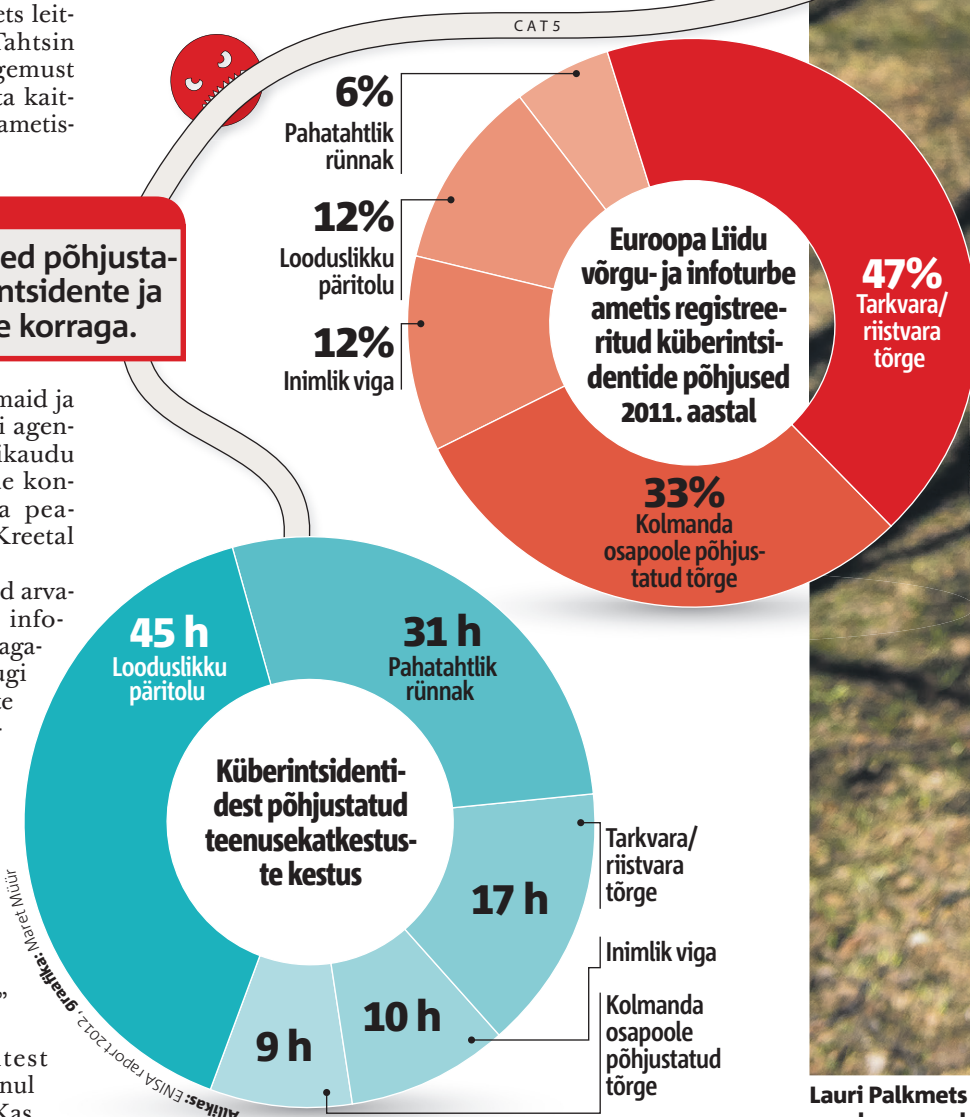
28-aastane Palkmets töötab ENISA CERT-meeskonnas, mille ülesanne on edendada EL-i liikmesriikide CERT-meeskondade koostööd, suurendada nende võimekust ning pakkuda neile pidevalt nõuandvat tuge. CERT tähistab Computer Emergency Response Teami, mis eesti keeles tähendab kübervaldkonna hädaabi meeskonda. Tänapäeva maailmas on CERT-meeskondade roll meie ladusalt kulgeva igapäevaelu kaitsmisel ülioluline. Küberruumi probleemi puhul on nemad esimesed, kes reageerivad ja appi tulevad.

Praeguseks on sellised CERT-meeskonnad kõikides EL-i liikmesriikides. Palkmetsa ülesanne oma kuueliikmelises meeskonnas on aidata eri liik-

Lauri Palkmets võitleb internetis pahavara levitajatega. „Igalet meie kaitseammule järgneb nende samm, kuidas seda vältida,” nendib ta, et küberkurikaelad muutuvad aina nutikamaks.

Foto: Martin Dremljuga

rimuutus: ruumi valvama

mesriikide CERT-idel omaval võimalikult tulemuslikku koostööd teha. Seejuures pole neil õigust teha mingeid ettekirjutusi liikmesriikide CERT-idele. „Meie koondame liikmesriikide eksperthinnangut,” räägib ta. „Näiteks kui mõnes riigis on suurem internetikatkestus, siis me saame selle kohta ettekandeid ning koostame nende põhjal kõigile riikidele raporti. Neid katkestusi juhtub kogu aeg, küsimus on selles, kui palju need igapäevaelu mõjutavad. Kui kodune internetikatkestus on näiteks öösel, siis see ei pruugi väga mõjutada, isegi kui teenust ei ole mitu tundi. Samas võib andmesidest sõltuda teisi elutähtsaid teenuseid, mille katkestust võib öösel hästi märgata: foorid, haiglate infosüsteemid või tänavavalgustus.”

Palkmetsa meeskond Ateenas aitab muuhulgas EL-i riikide CERT-meeskondadel vahetada infot arvutite pahavara kohta, mille eesmärk on inimeste isikuandmeid kätte saada ning pääseda ligi nende pangakontodele. „Uut pahavara tuleb välja iga päev,” nendib ta. „CERT-meeskonnad koguvad andmeid pahavara kohta ning vahetavad infot, kuidas seda ära tunda, mida selle vastu teha jne. Meie roll on selles, et nad usaldaksid omaval sellist infot vahetada.”

Infovahetus EL-i CERT-meeskondade vahel on peen värk, sellest hoolimata, et tegutsetakse justkui ühise asja nimel ning EL-i lipu all. Ei ole nii, et näiteks Eesti CERT-meeskond avastab uue ohtlikku pahavara, annab sellest ENISA-le teada ning see omakorda teavitab kõiki liikmesriike. Selliseks infovahetuseks peavad riikidel ning meeskondadel

olema kahepoolsed koostöölepped ja kontaktid. Peale selle tuleb arvestada eri riikide isikuandmete kaitse seadustega. Üks teravamaid küsimusi on praegu, kas arvutikasutaja IP-aadresse, mille järgi võib arvutit seostada konkreetse inimesega, võib anda teise riigi ametiasutustele. Muidugi on politseiuurimise korral liikmesriigid kohustatud selliseid andmeid üksteisele and-

Pahavara valmistajad teavad hästi, millistele serveritele küberkaitsjad ligi ei pääse.

ma, aga see võtab aega. Aega on aga CERT-meeskondadel tavaliselt vähe, sest pahavara levitaja tuleb takistada võimalikult kiiresti.

Pahavara vastu võitlejad on Palkmetsa väitel EL-is väga kõrgel tasemel. „Me oleme väga kiiresti võimelised ütlema, mida iga konkreetne avastatud pahavara on võimeline korda saatma,” räägib ta. „Eesti CERT annab ikka väga kiiresti hoiatuse, kui tuleb välja näiteks uus pahavara Skype'i vastu. Selline hoiatuste koostöö toimib EL-is väga hästi.”

Operatiivne koostöö

Arvutite pahavara-äri on tänaseks nii kaugele arenenud, et seda renditakse teenusena välja. Tegemist oleks kui eraldi majandusharuga. „Üks oskaja inimene valmistab pahavara, murrab kuhugi operatsioonisüsteemidesse sisse, paigaldab sinna oma pahavara ning teatab siis spetsiaalsetes netifoorumites, et tal on nii ja nii suur ligipääs selles ja selles piirkonnas asuvatele arvutitele. Pakub välja teenused, näiteks on võimalik ligipääs krediitkaardi andmetele või muudele isiku-

andmetele, ning annab selle siis rendile. Rendilevõtja toimetab mõnda aega ning siis läheb kontrolli jälle rendileandja kätte tagasi,” kirjeldab ta.

Kui CERT-meeskonnad on avastanud inimeste isikuandmeid varastava ja pahavara levitava veebilehe, siis üldjuhul saadakse Palkmetsa sõnul kokkuleppele teenusepakkujaga, kelle haldusalas pahavara asub ning selle allikas pannakse võimalikult kiiresti kinni. „Üritatakse võimalikult operatiivselt teha, sest iga ajakulu tähendab, et keegi võib kannatada,” räägib ta. „Koostööd meeskondade vahel tehaksegi näiteks siis, kui pahavara levitav veebilehekülj on registreeritud ühes riigis, selle server asub, teises riigis, aga kasutaja ise on hoopis kolmandas riigis.” Koostööd tehakse ka EL-ist väljaspool asuvate riikide CERT-meeskondadega, ka Venemaaga.

Pahavara valmistajad teavad aga väga hästi, millistele serveritele EL-i CERT-meeskonnad eriti ligi ei pääse, ning nad kasutavad seda ära. Näiteks Põhja-Euroopa riikides on isikuandmete kaitse seadused väga ranged ning seal ei anta teistele riikidele kergekäelselt IP-aadresse. „Kui pahavara loojad kasutavad näiteks Põhjamaid, siis võib tekkida serveri omaniku leidmise ning pahavara allika sulgemisega probleem,” nendib Palkmets. „EL-i CERT-meeskonnad ei taha mingil juhul riikide seadustega vastuollu minna.”

Pahavara loojaid huvitab ainult raha. „Võitlus nendega on pidev kassi ja hiire mäng,” ütleb Palkmets. „Igale meie kaitsesammule järgneb nende samm, kuidas seda vältida.” „Mõnes mõttes on teie töö siis võrreldav dopinguküttide omaga?” küsin Palkmetsalt. „Täpselt!” vastab ta naerdes. ●

Kuulsa Valaste joa vaateplatvormi ehitus takerdus bürokraatiasse

Eesti kõrgeima joa juurde ei pääse niipea, sest ametnikel kulub eeskirja muutmiseks paar aastat.

Tuuli Jõesaar
tuuli.joesaar@epl.ee

Valaste joa lagunenud vaateplatvorm

Foto: Sergei Stepanov

Põhja-Eesti rannikul Ontika pangal asuv Valaste joa vana vaateplatvorm on suletud juba üle kahe aasta – see on lihtsalt liiga lagunenu ja vajaks uuesti ülesehitamist. Tabalukuga kinni pandud väraval kõõluvad aga nii kooliekskursioonid kui ka välismaalased ja püüavad juga näha, kuid pangal kõrguva võsa tõttu on see pea võimatu. Hulljulged on tallanud raja koguni otse panga servale ja esimene allakukkujaga on ilmselt aja küsimus.

Valaste juga asub Kohtla vallas ja vallavanem Etti Kagarovi sõnul tahaks omavalitsus väga platvormi ehitada, veelgi enam – projekt on juba ammu valmis ja vald võiks chitushanke välja kuulutada, aga ei saa. Praegune kaitsekorralduseeskiri keelab platvormi ehituse ja uus, mis lubab, on ametnikel juba tükk aega töös „On olemas projekt, millel lähevad trepid mereni ja matkara-

da kuni Ontikani. Uuringud on tehtud ja keskkonnaametiga kooskõlastatud. Maastikuala kaitse-eeskiri on keskkonnaametil töös juba kaks aastat. Saatsime hiljuti järelepärimise, küsisime infot, et miks nii kaua läheb ja kas saaks ehk ehitusloa erandkorras varem, aga tuli vastus, et ei saa,” rääkis Kagarov.

Vald ei saa midagi teha

Vallavanem teab, et uljaspead käivad platvormi puudumise tõttu panga serva peal turnimas. „See on ju avalik koht, meie ei saa seal midagi teha. Sülitame kolm korda üle öla, et midagi ei juhtuks,” sõnas ta.

Samal ajal kulgeb töö keskkonnaametis omasoo-

du. „Muudatused on plaanis sisse viia ja kaitse-eeskiri keskkonnaministeeriumile esitada käesoleva aasta jooksul, eeldatavasti jõuab eeskiri kinnitamisele järgmise aasta lõpus,” ütles keskkonnaameti Viru regiooni looduskaitse juhtivspetsialist Maret Vildak.

Seda, miks võtab juba otsustatud muudatuse eeskirja kandmine kaks aastat aega, selgitas keskkonnaameti pressiesindaja Irmeli Karja: „Üle Eesti on väga paljude kaitstavate alade kaitsekord praegu muutmisel, ainuüksi Viru regioonis on töös üle 30 kaitseala kaitse-eeskirja,” ütles ta. „Nende menetlemise protsess on pikk, kuna enne kinnitamist tuleb läbida mitmed kooskõlastusringid.” ●

Kastelli – mõistlik lahendus!

Kastelli selle suve maasikas on valmis!

VALOKAARI 115

soojustatud toorkarbi materjali komplekt ainult

29 450 EUR

+ kingituseks auto varjualune
Hinnale lisandub transport ja montaaž vastavalt krundi asukohale.

Fotod võivad erineda põhjaplaanidest.

ELAMISPIND 115 m²
ÜLDPIND 134 m²

Vaata tehasepaketi sisukirjeldust
www.kastelli.ee
Tule ja küsi juba täna oma uue kodu pakkumist!

K-Majad OÜ

Jaama 2, Nõmme keskus, 11621 Tallinn,
tel. +372 6690 504, +372 50 77701
katrin.sutt@kastelli.com

www.kastelli.ee

Internetis valva rahakotti nagu tänaval

Inimesed peaksid ennast rohkem harima, kuidas internetis ohutumalt toimetada, soovib Palkmets. „Õpetusi leiab tegelikult väga palju. Inimesed peaksid ise rohkem viitsima neid lugeda,” räägib ta. „Oma füüsilise rahakoti turvalisuse pärast hoolitsemise me ju küll, kui me tänaval kõnnime.”

Internetis tulebki käituda sama mõistlikult, kui näiteks

tänaval liigeldes. „Tihti on tegemist inimeste enda mugavusega. Näiteks ärge kasutage eri saitidel sama salasõna!” õpetab Palkmets. „Uuringud näitavad, et kõige tavalisemad salasõnad on endiselt „armastus” ja „jumal”, muidugi eri keeltes. Neid sõnu kasutab üle 1% arvutikasutajatest.”

Õnneks, nendib Palkmets, nõuavad paljud süsteemid internetis keerukamaid salasõnu.

Enne tundmatust internetipoest ostmist soovib Palkmets alati otsingumootorite kaudu poe tausta uurida. Kui poe kohta on palju kaebusi, siis teha sellest õiged järeldused.

„Internetis on ohte, tänaval on ka ohte, aga see ei tähenda, et me kõik käikime tänaval kuumusautoga,” nendib küberkaitse spetsialist Palkmets.

KASTELLI

Riigikogu liikmetel lasub kaheksa miljoni eurone võlakoores

Parlamendi korrupsiooni-komisjon avaldas eile Riigi Teatajas ametiisikute majanduslike huvide deklaratsioonid.

Kristjan Pihl
uudised@epl.ee

Palgaandemete, kinnisvara, väärtpaberite ja muu hulgas annab aruanne põhjaliku ülevaate ka riigipalgaliste isikute liisingu- ja laenukoormustest. Eesti Päevaleht lõi andmed kokku ning avastas, et riigikogu liikmetel on

kokku ligi 8 miljoni euro jagu laene, seejuures kuupalk on umbes 4000 eurot.

Oluline on märkida, et koguni 18 riigikogulase võlakoores oli kevade seisuga ümmargune null.

Vaieldamatult suurim võlakoores – üle miljoni euro – oli äri-mehe Tõnis Paltsil (IRL), kuid suure osa sellest moodustab in-

vesteerimislaen. Teisalt troonis Paltsi kodulaen ka riigikogulaste suurimate eluasemelaenu edetabeli tipus. Talle järgnesid sotsiaaldemokraadid Karel Rüütli ja Indrek Saar ning Toomas Tõniste (IRL). Suurima autoliisingu edetabeli tippu jõudsid keskerakondlased Mailis Reps ja Lauri Laasi ning reformierakondlane Tarmo

Leinatamm. Tõenäoliselt ei näita autoliisingu jääkväärtuse suurus auto kallidust, vaid tähendab, et auto soetati hiljuti.

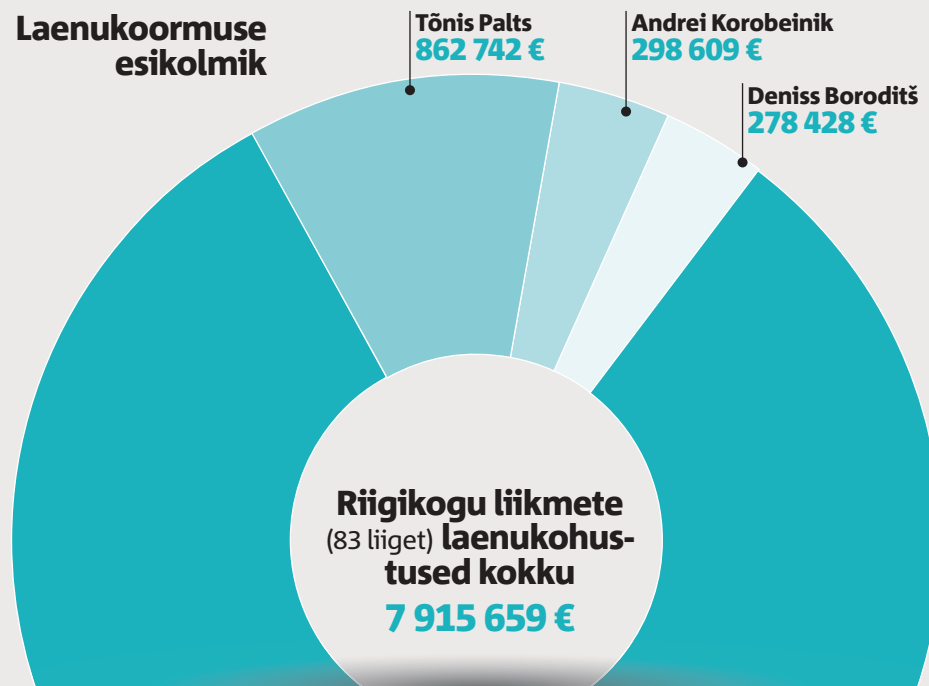
Analüüsi raskendas mõneti riigikogulaste ebatäpsus andmete sisestamisel. Nii mõnigi saadik ei avaldanud autoliisingu jääkväärtust või jättis laenujäägile käibemaksu lisamata. ●

Kodulaenu

JÄÄK EURODES

1. Tõnis Palts	253 814
2. Karel Rüütli	251 082
3. Indrek Saar	245 022
4. Toomas Tõniste	235 750
5. Deniss Boroditš	225 736
6. Tiina Lokk-Tramberg	220 204
7. Kristen Michal	216 238
8. Lauri Laasi	210 575
9. Mailis Reps	207 759
10. Margus Tsahkna	197 095

Laenukoormuse esikolmik

18 liiget, kel laenukohustused puuduvad:

1. Ene Ergma	7. Kaia Iva	13. Juku-Kalle Raid
2. Jüri Ratas	8. Kalle Jents	14. Reet Roos
3. Annely Akkermann	9. Lembit Kaljuvee	15. Paul-Erik Rummo
4. Jaak Allik	10. Kalev Kallo	16. Tiit Tammsaar
5. Peep Aru	11. Mart Laar	17. Viktor Vassiljev
6. Eldar Efendijev	12. Peeter Laurson	18. Peeter Võsa

Autoliising

JÄÄK EURODES

1. Mailis Reps	45 600
2. Tarmo Leinatamm	45 000
3. Lauri Laasi	41 200
4. Rein Randver	35 801
5. Rainer Vakra	33 110
6. Kajar Lember	32 412
7. Lauri Luik	29 071
8. Olga Sõtnik	28 992
9. Ester Tuiksoo	25 889
10. Urmas Klaas	25 418

Allikas: riigikogu liikmete majanduslike huvide deklaratsioonid; foto: Eero Vabamägi; graafika: Maret Muur

VÄLISMAA

VENEMAA JAKS LUURANUD ABIKAASAD MÕISTETI VANGI

Saksa kohus saatis vangi abielupaari, kes mõisteti süüdi 20 aasta jooksul Vene välisluureteenistuse kasuks spioneerimises. 52-aastaselt Andreas Anschlagi karistati kuue aasta ja kuue kuu pikkuse

ning tema 46-aastast abikaasat Heidrun Anschlagi (mõlemad pildil) viie aasta ja kuue kuu pikkuse vangistusega. Nad kogusid infot EL-i ja NATO poliitilise ja sõjalise strateegia kohta. **Delfi**

VATIKAN: SÜÜRIA MÄSSULISED TAPSID PREESTRI

Vatikan teatas, et Süüria mässulised raiusid riigi põhjaosa kloostris katoliku preestril pea maha. 49-aastane frantsisklane François Murad tapeti 23. juunil, kui võitlejad ründasid kloostrit,

kus ta viibis. Vatikani uudisteagentuuri teatel ei ole tapmise asjaolud päris selged. Kohalike allikate teatel olid ründajad aga seotud džihadistliku rühmitusega al-Nusra. **Delfi**

Snowden palub varjupaika üheksas Euroopa Liidu riigis

Edward Snowden paljastas, et USA nuhib Euroopa riikide järele. Kas anda talle Euroopas asüüli?

Kaivo Kopli

kaivo.kopli@epl.ee

USA luureskandaali lekitaja Edward Snowden ilmus avalikkuse ette kahe kirjaga, kuid mitte isiklikult. Ta on esitanud varjupaigataotluse rohkem kui paarikümnele riigile. Vene president lubas, et Venemaal võib ta asüüli saada siis, kui lõpetab USA saladuste paljastamise. Euroopa Liit (EL) püüab nõuda aru USA spioneerimise kohta. USA president üritab jätta *business as usual* muljet – teil, eurooplastel on ju ka luureteenistused tööhoos. Seega Snowdeni saaga jätkub.

Kirjades ei ole midagi raba. Üks neist oli tänuavaldus Ecuadorile, sest riigi ajutise reisidokumendiga pääses ta Hongkongist Moskvasse. Teine kritiseeris USA võime ja muu hulgas ka asepresident Joe Bidenit, kes olevat rakkese surve avaldamisega riikidele, kes võiksid Snowdenile asüüli anda.

Millistest riikidest jutt, selgus eile hommikul. Wikileaks veebiküljel avaldatu kohaselt on Snowden palunud poliitilist varjupaika Austrias, Hispaanias, Hollandis, Iirimaal, Itaalias, Poolas, Prantsusmaal, Saksamaal ja Soomes.

Väljaspool EL-i on Wikileaks teatel üks nende heaks töötav advokaat esitanud Snowdeni nimel, kes ise asub tõenäoliselt endiselt Moskva lennujaama transiitsoonis, asüüli taotluse Norrale ja Šveitsile, samuti Boliiviale, Brasiiliale, Hiinale, Indiale, Kuubale, Nicaraguale, Venemaale ja Venezuelale. Varem oli teatatud varjupaiga palumisest Ecuadorilt ja Islandilt.

Nõrk Euroopa Komisjon

Kuna eile teatati, et Venemaa taotluse võttis ta siiski tagasi, peaksid nüüd 20 riiki otsustama, mida teha mehega, keda USA süüdistab spionaažis ja varguses. Mida peaksid tegema näiteks Berliin ja Pariis, kes nüüd (?) teavad, et ameeriklased nende järele nuhivad? Kas on üldse mõeldav, et nad annavad pelgupaiga ega rahulda USA väljaandmistootlust?

Moskva ajaleht Metro kuulutas, et Snowden esitatakse Nobeli rahupreemia kandidaadiks.

Vastata saab üht- või teistpidi, kuid näiteks Jürgen Trittin, Saksa parlamendis suuruselt kolmanda partei liider ütles: „Snowden peab saama siin Euroopas varjupaiga, sest ta on paljastanud massiivse rünnaku Euroopa kodanike vastu.”

EL-i riigid on nõudnud selgitusi, nuhkimise lõpetamist ja avaldanud nõrdimust.

Euroopa kodanikke esindava institutsiooni, Euroopa Komisjoni käitumine on jätnud tagasihoidliku mulje. Nii märkis väljaanne EUobserver, et komisjoni president José Manuel Barroso ütles eile europarlamentisaadikutele, et EL-i diplomaatilise korpusse tippametnik Pierre Vimont on palunud USA EL-suursaadikult William Kennardilt vastust küsimusele, kas USA tõesti paigaldas jälgimiseadmeid EL-i esindustesse Washingtonis ja New Yorgis. Belgia liberaalset eurosaadik Guy Verhofstadt nimetas Barroso senist reaktsiooni nõrgaks.

Seisukohavõtude kakofoonia

niast on raske erist esile tuua. EL-i riigid on nõudnud selgitusi, nuhkimise lõpetamist ja avaldanud nõrdimust, et liitlastega ju nii ei käituta. Kas ameeriklased peavad meid siis terroristideks, sest ulatuslikku jälgimist on ju just terrorismivastase võitlusega põhjendatud?

Meelega või mitte, aga segi aetakse mitu asja. Viimane paljastus, et USA väidetavalt püüdis kätte saada infot näiteks EL-i esindustest ja EL-i liik-

mesriikide saatkondadest, pole ju ilmselt terrorismiga seotud. See, et infot püütakse hankida, ei peaks justkui üllatus olema.

Venemaa tingimus

Suhteliselt otsekoheselt osutas sellele ka USA president Barack Obama, kes Aafrika ringreisil seletas ajakirjanikele, et EL-i riigid luuravad ju samuti USA järele. „Iga Euroopa luureteenistus, iga Aasia luureteenistus, kus iganes on luureteenistus, teevad nad ühte:

nad püüavad paremini mõista maailma ja seda, mis toimub maailma pealinnades. Ja seda allikatest, mis ei ole kättesaadavad New York Timesist või NBC uudistest,” ütles Obama. „Ma garanteerin teile, et Euroopa pealinnades on inimesi, kes on huvitatud kui mitte sellest, mida ma hommikuks söön, siis vähemalt sellest, millised võiksid olla minu valitud teemad, kui peaksin nende liidritega kohtuma.”

Ta lisas, et kui tahab teada, mida Saksa kantsler või Prantsuse president mõtleb, siis ta lihtsalt helistab neile. Sel juhul võiks ta muidugi helistada ka Vene presidendile, et küsida otse, mis Snowdenist saab. Väidetavalt on aga probleemi lahendamine FBI ja FSB juhtide ülesanne.

Võimalikule lahendusele osutas ka Vladimir Putin. „Kui ta tahab siia jääda, siis on üks tingimus: ta peab lõpetama oma tegevuse, mille eesmärk on tekitada kahju meie Ameerika partneritele, ükskõik kui kummaliselt see mu suust ka kõlaks,” ütles Putin esmaspävasel pressikonverentsil. Eile teatas Putini pressiesindaja, et sellisel tingimusel Snowden Venemaale jääda ei soovivat. ●

Ecuador taganeb söakast toetusest

Intervjuus ajalehele Guardian ütles Ecuadori president Rafael Correa, et Ecuador ei kaalu Edward Snowdenile asüüli andmist ning Equadori konsul Londonis tegi vea, kui väljastas talle ajutise reisidokumendi, mis asendas kehtetuks tunnistatud USA passi.

Correa sõnul haarasid konsul Fidel Narváez ja WikiLeaksi asutaja Julian Assange, kes on redutanud Ecuadori Londoni saatkonnas viimase aasta, ohjad enda kätte, sest kartsid, et Snowden tabatakse. „Mee-

leheitel konsul ei saanud ilmselt välisministrit kätte ja andis välja dokumendi, mis ei kehtinud, milleks ei olnud volitusi, ilma et me oleksime isegi teadnud,” ütles Correa. Tema sõnul hakataks Snowdeni asüüli taotlust arutama alles siis, kui ta on jõudnud Ecuadori territooriumile. Küsimusele, kas Correa sooviks Snowdeniga kohtuda, vastas ta: „Mitte eriti. Ausalt öeldes tegeles Snowden pikka aega spioneerimisega.” Correa teatas, et kaalub USA palvet keelduda asüüli andmast. **Delfi**

Egiptuses on sõjalise riigipöörde võimalus

President Mohamed

Morsi lükkas tagasi

armee ultimaatumi, sest

see külvavat segadust.

Lauri Laugen

v-uudised@epl.ee

Egiptuse armee hoiatas esmaspäeval, et sekkub, kui valitsus ja selle oponendid ei suuda rahva tahet arvesse võtta. Egiptuse televisioonis ette loetud avalduses nimetas kaitseminister ja relvajõudude ülemjuhataja kindral Abdel Fattah al-Sisi riigis toimuvaid meeleavaldusi rahva tahte enneolematuks väljenduseks, vahendas BBC. Kui rahva nõudmistele vastu ei tulda, peab armee kindrali sõnul tulevikuplaanide eest ise vastutuse võtma.

Kuigi al-Sisi ütles, et armee ei sekku poliitikasse ega valitsuse töösse, pidasid paljud tema sõnu märgiks käimas olevast riigipöördest. Kairos algas lärmakas tähistamine, sest meeleavaldajad tõlgendasid armee ultimaatumit president Mohamed Morsi valitsemise lõpuna. Kümned tuhanded opositsiooniliikumise Tamarod lippe lehvitavad poolehoidjad pidutsesid Tahiri väljakul hiliste öötundideni.

„Üle meie laipade”

Muslimivennaskonna mõjukas tegelane Muhammad al-Biltaji kutsus aga Morsi toetajaid üles helistama oma perekondadele kõigis Egiptuse kubermangudes ja külades, et nad oleksid valmis presidendi toetuseks tänavatele tulema ja väljakud täitma. „Igasugune riigipööre läheb läbi ainult üle meie laipade,” ütles al-Biltaji tuhandetele inimestele, kes olid kogunenud Kairos mošee juurde.

Armee tegi hiljem Facebookis teise avalduse, milles rõhutati, et armee ei pürgi võimule ega ületa oma määratud volitusi. President Morsi teisipäevase avalduse järgi ei konsulteeritud temaga enne ultimaatumit esitamist. Morsi sõnul tekitavat selline tegevus keerulises riiklikus olukorras ainult segadust.

Esmaspäeval astusid solidaarsusest rahva nõudmistega tagasi turismi, keskkonna, kommunikatsiooni, veemajanduse ja õigusasjade ministrid. Teisipäeval teatas riiklik uudisteagentuur MENA välisminister Mohamed Kamel Amri tagasiastumisest. Opositsioon andis Morsile tagasiastumiseks aega eile pärastlõunani. ●

Foto: Reuters/Scanpix

a

ARVAMUS

JÄLGIMISEST

Meil pole midagi karta seni, kuni oleme süütud. Aga meil pole ka midagi varjata. Kusagil keegi näeb, kuulab, loeb – kui tahab. Vähe-malt ujutab ta algoritme info-ookeanis, mille piiskadeks on meie e-kirjad, Facebooki-postitused jms. Võime vaid loota, et algoritmid otsivad ainult terroriste, nүүd ja igavesti.

KOLUMNIST **AHTO LOBJAKAS** (POSTIMEES)

HARJUMISEST

Sellega, et on valge ja soe, harjub otsekohe, sellega, et on külm ja pime, ei harju mitte kunagi.

KIRJANIK **EMIL TODE** („RAADIO“)

KÕRGHARIDUSEST

Paremaks kõrghariduseks ei ole vaja koormust tõsta ega kurjustada, vaid humoorikaid, tähelepanu köitvaid õppejõude.

IT-AJAKIRJANIK **MADIS VESKIMÄE** (TWITTER)

GLBAALSEKS ÄRIKS muutunud jalgpall vihastab inimesi ja minetab oma väärtust

Raevu ajav jalgpall

Ian Buruma

demokraatia ja inimõiguste professor

Kes oleks seda arvanud? Seal need brasiillased siis olid ja protestisid jalgpallistaadionite ümbruses nende riigis 2014. aastal toimuvate maailmameistrivõistluste vastu. Seda ajal, mil nende rahvusmeeskond nūpeldas parajasti FIFA konföderatsioonide karikavõistluste finaalis Hispaaniat. Juhtunu sarnaneb olukorraga, kus katoliiklased protesteerisid Vatikanist eemal uue paavsti valimise vastu.

Jalgpall on brasiillastele sama, mis prantslastele jaoks toiduvalmistamine: kõrgeima rahvusliku uhkuse küsimus. Sõltumata nende majanduslikest, rassilistest või poliitilistest vastuoludest kergitab inimesi alati see, et Brasiilial on maailma parim jalgpallimeeskond, kes on võitnud maailmameistrivõistlusi ning loonud ja taaselustanud jalgpalli „ilusa mängu“.

Järgmiste maailmameistrivõistluste ja 2016. aastal toimuvate olümpiamängude korraldamine Brasiilias, hooli-

mata selle eest makstavast 13 miljardist dollarist, näib loogilise sammuna. Jalgpall kuulub Rio de Janeirosse.

Mis võis siis vaevala 19-aastast brasiillasest meest, kes sõnas reporteritele: „Meil pole maailmameistrivõistlusi vaja. Mida me vajame, on haridus, paremad tervishoiuteenused ja inimlikum politsei.“ Sama tunnevad ka paljud teised. Kas miljonid brasiillased on äkitselt kaotanud kire jalgpallimängu vastu? Kui nii, pole jalgpall ise see, mille brasiillased hüljanud on. Pigem on nad loobunud sellest mängust, milleks jalgpall on muutunud: miljardi dollari äri, halva kuulsusega

Erinevad jalgpallimeeskonnad olid inimeste identiteedi oluliseks osaks.

rahameeste prestiižiojekt ja ekstravagantne eksponaat korrumpeerunud valitsuste ja rahvusvaheliste spordiorganisatsioonide jaoks.

Jalgpall oli kunagi populaarne, väikestes kogukondadesse juurdunud spordiala. Kohalikud töölisklassi poisid mängisid kohalike klubide eest, see inspireeris fänne olema lojaalsed. Jalgpallišovinismis leidis alati vägivalda, sest võistkondade vahel

mängisid rolli rahvuslikud, religioossed või klassierinevused: protestandid katoliiklaste vastu (Šotimaal), juutide klubid (Amsterdamis, Berliinis, Londonis ja Budapestis), keda mõnitasid nende vastased fännid, šikid klubid (nagu Galatasaray Istanbulis) ja otsusekindlate proletarlaste klubid (West Ham Londonis), klubid, mis olid uhked oma piirkonna identiteedi üle (Barcelona) nende klubide vastu, mis seisid lähedal võimukeskustele (Real Madrid).

Mängus vaid eliit

Mõningaid klubisid rahastasid tööstusettevõtted, mis tahtsid sellega näidata lojaalsust oma töötajatele: Philips toetas hollandlaste klubi PSV Eindhoven ja Fiat tegi sama Itaallaste Juventuse heaks. Sponsoritest või asukohast olenemata pidasid fännid end lähedaseks enamikuga klubidest ja toetasid samamoodi oma rahvusmeeskondi. Mõlemad olid osa inimeste identiteedist.

Enamik sellest on siiani mingil määral tõsi, ent muutunud on midagi olulist: jalgpall, nagu muudki liiki ärid, on muutunud globaalseks. Tänu uutele omandiõigusseadustele, kaabeltelevisioonile, tootereklaamile ja muudele äriiga seonduvatele faktoritele on Manchester Unitedil tõenäoliselt rohkem fänne Hiinas kui Suurbritannias, rääkimata Manchesterist. Jalgpallimeeskonnad meenutavad eri maailma paikadest pärit treeneri-

te ja mängijatega rahvusvahelisi frantsiise.

See ei ole aga ainus põhjus jalgpallist võõrandumiseks, mida näitasid välja Brasiilia protestijad. Ülemaailmse ulatuse saavutanud jalgpallile eelnesid samu muutusi läbinud olümpiamängud, mistõttu võiksime mõistma hakata globaliseerunud spordialadel toimuvat korruptsiooni.

Erinevalt jalgpallist olid olümpiamängud alati tihedalt eliidiga seotud: näiteks värvati ülikoolidest amatöörspordilasi. Moodsate olümpiamängude isa Pierre de Coubertin oli Prantsuse aristokraat, kes lootis elavdada Prantsuse mehi pärast nende lüüasaamist Prantsuse–Preisi sõjas aastal 1871. Olümpiamängude puhul seines tema eesmärk maailmarahu ja vendluse kasvatamises spordivõistluste kaudu.

Rahvusvahelised jalgpallivõistlused on muutunud prestiiži tugevdamise üritusteks.

Kui kerge on sellist ideaali ebahärrasmeheliku poliitika abil rikkuda, sai selgeks juba 1936. aastal. Samal ajal, kui Hitler koos oma käsilastega natsilipu tervituseks käed tõstis, võis Berliini olümpiastadioni kõlaritest kuulda Coubertini värisevat kõnet rahust

ja õiglasest mängust.

Lämmatavast poliitikast hoolimata pidi see summa, mida olümpiamängude korraldamiseks – staadionite ja hotellide ehituseks, transporditaristu loomiseks ja muuks kommertslikuks saginaks – vaja oli, looma altkäemaksude ja äraostmise kultuuri. Olümpiamängude ametiisikute rahvusvaheline eliit tõusis ning elas omaette raha ja privileege täis mullis.

Mul oli kord võimalus vaadata, kuidas need stiilsed kujud kuldnööpidega kaunistatud pintsakutes ühes Aasia suurlinnas esmaklassilistest hotellidest sisse-välja käisid. Oli hämmastav näha, kuidas kõige jõukama ilmega esindajad tihti just maailma vaesimatest riikidest pärit olid.

Kulutamine näitab taset

Jalgpall on nüüd nagu olümpiamängud (või Vormel 1), ainult selle erinevusega, et seal liigub rohkem raha. Jalgpalliklubidest on saanud Venemaalt ja Lähis-Idast pärit äsja rikastunud magnaatide staatusesümbolid. Rahvusvahelised võistlused, eriti maailmakarikavõistlused, on muutunud riikide valitsuste prestiiži ja tihti isegi legitiimsuse tugevdamise üritusteks. Selles suursündmused suurendavad modernsete poliitiliste režiimide, nii demokraatiate kui ka diktatuuride tava mõõta enda edu suure-

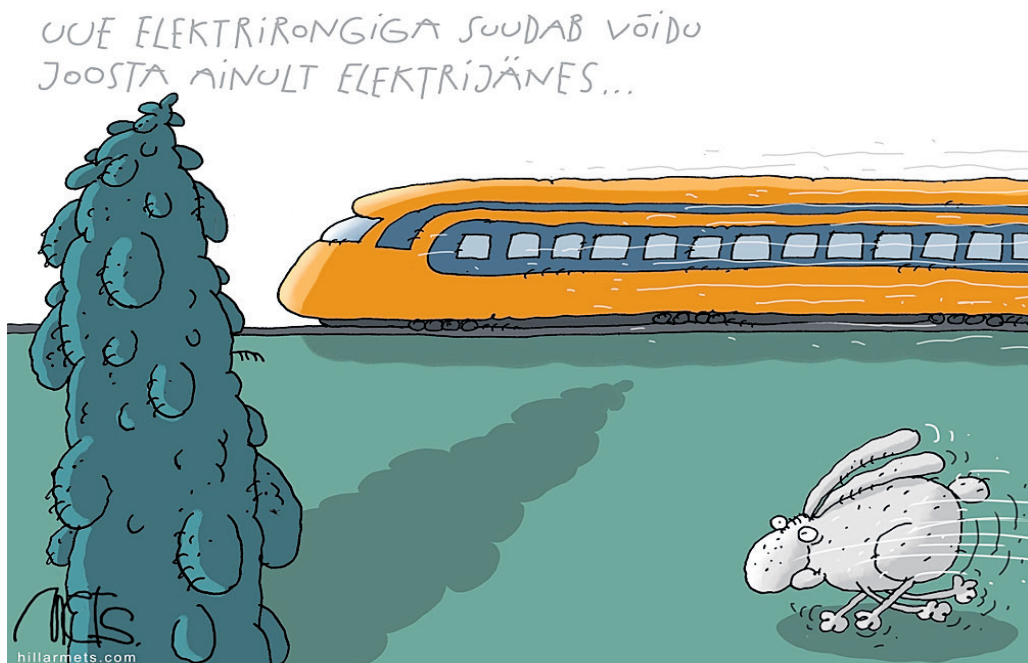

jooneliste ehitusprojektidega, nagu gigantstaadionid, hiiglaslikud ostukeskused ja konverentsisaalid. Mõni neist ehitistest osutub vajalikuks, enamik aga mitte.

Selle tulemusena on „ilus mängu“ eesotsa sattunud hoopis arendajad, arhitektid, poliitikud, magnaadid ja rahvusvahelised spordiametnikud. See suurendab nende võimu, rikkust ja prestiiži. Aga kord, kui nende korraldajariigi makstava suure raha abil lavastatud vaatamängud läbi saavad, liiguvad nad järgmisesse riiki edasi. Eriti ärritav on see nende kohtade puhul, kus suur osa populatsioonist on vaene ega saa korralikku haridust või arstiabi. Miljonid brasiillased on teinud selgeks, millised on nende prioriteedid. Nende armastus jalgpalli vastu pole kadunud. Vastupidi – moodsas mängus toimuva veidra manipulatsiooni vastu protestides tahavad nad just sedasama vana head jalgpallimängu tagasi võita. ●

Tõlkinud Britt Rosenberg
© Project Syndicate, 2013

HILLAR METSA METSIK MAAILM

LUGEJATE KIRJAD

Vajame uut Poskat

●●1920. aastal sõlmis Eesti delegatsioon eesotsas Jaan Poskaga Eesti jaoks soodsa Tartu rahu lepingu, mis pidanuks olema igavene. Praegused poliitikud on läinud kergema vastupanu teed ja tahavad sõlmida uut piirilepet, mis on vastuolus põhiseadusega ja pigem meie riigi jaoks kahjulik.

Kodanikud on Tartu rahu terviklikkuse kaitseks kirjutanud palju artikleid, kogunud allkirju, pidanud konverentse. On ilmunud mahukas teos Henn Põlluaasalt: „Eesti-Vene piirileping. Ära andmine või äraandmine?“

Ära tahetakse anda palju. Vene pool pole meile teinud isegi ühtegi sõbralikku žesti,

et oleks põhjust nendega läbi-rääkimisi pidada.

Tartu rahu artikkel XII p 4 kohustab tagasi andma väljaveetud kultuuriloolised esemed, millel on Eesti jaoks teaduslik või ajalooline tähtsus. Tagastamata on Tartu ülikooli kunstimuuseumile ligi 6500 eset, Eesti postimuuseumi 1951. aastal Peterburi viidud 65 kasti ja 344 pakki varadega ning presidendi ametiraha, rääkimata kommunistliku režiimi tehtud kahjude hüvitamisest.

Nüüd vajame Eestis osavaid ja julgeid poliitikuid, kes võitleks meie riigi huvide eest, nagu seda omal ajal tegi Jaan Poska.

Reet Ohna

Probleem postkastis

●●Iga päev potsatab inimeste postkastidesse reklaam, mis rändab 80–90% juhtudest otse prügikasti. Selleks, et soovimatust prahist lahti saada, peab inimene esitama reklaamist loobumise avalduse.

Kuna keegi pole avaldanud soovi, et talle seda reklaami tuuakse, peaks olema vastupidi – esmalt peaks inimestelt küsima, kes seda soovib.

Kaupmeestel on õigus ennast reklaamida, aga on ka muid viise enda nähtavaks tegemiseks. Kas ei võiks riik hakata kasseerima maksu paberkanjal reklaami pealt?

Valve Laud

KARISTAMATUSEST

Kahtlemata tuleb algpõhjusi, miks noored seadusega pahuksis- se satuvad, otsida kodust. Ent praeguse vägivalallaine põhjuseks tundub siiski eeskätt olevat süvenev karistamatuse tunne, mis toetub politsei madalale autoriteedile. Tahaksime väga loota, et ülbed ossid taltuvad enne, kui mõni neist politseiniku käest tõesti tina saab. ÖHTULEHT

VARJUPAIGA PAKKUMISEST

Snowdeni afääris paistab USA-l olevat rohkem ühist Venemaa kui Euroopaga, kes oma privaatelu pärast mures on. Euroopa oleks pidanud Snowdenile asüüli pakkuma – see oleks olnud kohane reageering rünnakule Ameerika ja Euroopa huvide vastu. WIENER ZEITUNG

LIKLUSKULTUURIST

Oleme oma liikluskultuuriga jõudnud sinnamaale, et peaksime teede ehitamisel arvestama juba liiklushuligaanidega! Kiiruseületajad, ohtlikud möödasõitjad, roolijoodikud, juhtimisõigusega alaealised, ülbed roolikeerajad – need on meie liikluskultuuri üldpildi kujundajad. On tragikoomiline rääkida meie ohtlikest kraavidest ja süüdistada selles maanteeametit. TEATRIMEES JA MUUSIK VÄINO UIBO (SAARTE HÄÄL)

VÕIMSUSEST HOOLIMATA vajab Saksamaa liitlasi – isegi pisiriike nagu Eesti, ütleb Saksa suursaadik Christian Matthias Schlaga

Saksa suusaadik: meie eesmärk on Euroopa riikide kontsert

Peeter Helme

Eesti Ekspress

Saksa-vastasus on Ateenas ja Lissabonis saamas elunormiks. Ka Itaalias leidub üha vähem *tedesco* de masinavärgi imetlejaid. Pärast François Hollande'i presidendiks valimist kostab ka Seine'i kallastelt sordiini all hoitud, kuid siiski selgelt Merkeli-Saksamaa vastu skeptilisi mõtteavaldusi.

2011. aastast Tallinnas resideeruv suursaadik Christian Matthias Schlaga kuulab ära mu loetelu riikidest, kus sakslasi ei sallita, noogutab ja lausub mõtlikult: „Kõigepealt saan ma muidugi inimeste tunnetest aru. Hispaanlasi, kreeklasi, portugallasi tabas majanduskriis oluliselt tugevamalt kui teisi. Nad tunnevad reformide ja eelarvekärbete negatiivseid mõjusid väga tugevalt. Ma saan aru, et paljud on meeleheitel. Selge see, et tunded tulevad mängu. Aga ainult tunnete juurde jääda ei saa.”

Euroopa riikide kontsert

Huvitav, mõtlen ma, kuidas küll selgitavad Schlaga Lõuna-Euroopa kolleegid oma maa positsioone sealsetele ajakirjanikele? Võib-olla räägivad nad seal Euroopast, väärtustest, ühisest ajaloost ja veel ühisemast tulevikust...

Samal ajal on ka suursaadik Schlaga jõudnud ühise tulevikuni. „Meie eesmärk on Euroopa riikide kontsert,” lausub ta.

Mulle jääb korraks tassist rüübatud tee kurku ja silme ees virendav kujutluspidid kahesaja aasta tagusest Viini kongressist. Tantsivast kongressist, nagu seda kunagi nimetati, kus kogu Euroopa suurriigid panid valsiheli- de saatel paika uued riigipiirid ja jõujooned.

„Riikide kontsert?” küsin. „Aga kes on dirigent?”

Suursaadiku vastus on isenesestmõistetav: „See on vältimatu, et Saksamaa mängib Euroopas tähtsat rolli. Vahel isegi kõige tähtsamat. Selle põhjuseks on juba lihtsalt tõsiasi, et oleme Euroopa Liidu suurim, majanduslikult tugevaim, võimsaim riik. Ja Euroopa majanduslikule paranemisele on erakordselt tähtis, et Saksamaa ei haigestuks, vaid püsiks terve ja tugevana, et kanda rolli, mida juba kolm aastat oleme kandnud. Kui Saksamaa tugev roll kaob, märkavad paljud riigid, et see ei muuda Euroopat mitte paremaks, vaid halvemaks.”

On vältimatu, et Saksamaa mängib Euroopas tähtsat rolli. Vahel kõige tähtsamat.

Aga kuidas on poliitikaga? Saksa juhtiv sotsioloog Ulrich Beck ütles hiljuti, et Saksamaa on loonud „juhusliku impeeriumi” – sattus liidrirolli ettevalmistuseta ega tea nüüd, mida teha.

Schlaga noogutab rahulikult ja tunnistab, et tõesti – „see polnud meie eesmärk, kuid selle põhjuseks on jällegi asjaolu, et oleme Euroopa Liidu suurim riik, mistõttu mõned asjad langesid automaatselt meie õlule.”

Taipan, et suursaadik on asjade käiguga rahul.

Sääse võrdlus elevandiga

Ühtlasi tunnistab korrektses ülikonnas trimmitud vurrudega diplomaat, et mõistab hirme. Eriti rääkides neist asjust Eestis, kus elanikke on 63 korda vähem ja majandust pole Saksamaaga võrreldes ollagi. Saksamaa SKT on maailmas neljandal kohal, Eesti saja teisel.

Eestis ei torka peale Saksa autode Euroopa majandusveduri võimsusest suurt midagi silma. Kuid seda ainult pealiskaudsel vaatlemisel. Välisministeeriumi andmetel on otseinvesteeringute maht Saksamaalt Eestisse 297,6 miljonit eurot. See moodustab kõigest 2,1% kõikidest välisinvesteeringutest, kuid kokku tegut-

Järgmisel nädalal võõrustab suursaadik Schlaga Saksa presidenti Joachim Gaucki, kes saabub Eestisse riigivisiidile. Foto: Ilmar Saabas

seb Eesti turul ligi 400 Saksa ettevõtet.

Seejuures on nad tegevad väga erinevates valdkondades: leidub tootmisettevõtteid nagu puidutöötleva Balti Spoon või ehitusmaterjalitootja Kunda

Euroopa majanduslikule paranemisele on tähtis, et Saksamaa püsiks tugevana.

Nordic Tsement, toiduainete valmistajad Tartu Mill ja Balt-Hellin, turbatootja ASB Greenworld. Elektroonika alal tegutseb Eestis Siemens, kindlustuses ERGO, energeetikas Danpower, samuti on Eestis Kühne+Nageli IT-keskus ning transpordis on tegevad Göllner või DHL, rääkimata hulgast väiksematest ettevõ-

tetest personalivahenduses, kinnisvaras või muudes valdkondades.

„Veel tänavu avatakse Eestis üks tööstusgaasi tehas – tegu on umbes 20 miljoni eurose investeeringuga,” loetleb suursaadik. „Üks Saksa kinnisvarafond ostis seitsme-kaheksa miljoni eest sadamakrundi ja üks Hannoveri keskkonnasõbralike küttesüsteemidega tegelev firma osaleb Põlvas 10-miljonilises investimisprojekti, mille käigus läheb linna keskküte üle taastuenergia. Samuti toob üks Saksa logistikafirma oma rohkem kui saja töötajaga IT-keskuse Eestisse.”

Äri käib ka vastupidises suunas. Aasta alguseks oli Eestist Saksamaale tehtud otseinvesteeringuid 25,8 miljoni euro ulatuses. Saksamaal tegutseb ligi 40 Eesti ettevõtet. Tänavu

märtsis anti Saksa majanduse auhind Eestis põrandakat-teid tootvale ettevõttele Bole OÜ, millel on Schlaga hinnangul tugev ekspordipotentsiaal Saksamaa suunal.

Majandussuhete edendamise kõrval on suursaadiku südameasjaks ka saksa keele kui tiheda koostöö eelduse propageerimine. Küsimuse peale, kas nii majanduslike kui ka muude suhete tugevnemine tähendab muutust Saksa välispoliitikas, mis varem on püüdnud üle Balti riikide Venemaaga kokku mängida, teatab Schlaga, et säärast poliitikat ei ole kunagi olnud.

„Saksamaa oli üks esimesi riike, kes 1991. aastal Eestit iseseisvust tunnustas ja asus

suhteid üles ehitama,” ütleb ta, kuid tunnistab, et „mitte kõik ootused ei täitunud.”

Seejuures peab ta silmas eelkõige majandust. „Ei tohi ju unustada, et endise DDR-i ülesehitamine neelas palju nii avalikku kui ka eraraha.” Ida-Saksamaa ülesehitamisele on kulunud 1,3–1,6 triljonit eurot.

„Me ei taha tegutseda ükski,” lausub suursaadik iga sõna rõhutades. „Me ei saa seda ka teha. Mõned analüütikud kipuvad seda liiga sage- li unustama.”

Usutlus lõpebki Schlaga südantsoojendava tõdemusega, et „teie enda peaminister Andrus Ansip ütles 17. aprillil Angela Merkeliga Berliinis kohtudes, et Saksamaa esindab Eesti huve ja on teinud just seda, mida Eesti Saksamaalt on oodanud.” ●

ESTONIAN AIR KÄRBIB JUHATUST

Suured muudatused läbi elanud Estonian Air vähendab nüüd ka juhatuse liikmete arvu ning ettevõttest on sunnitud lahkuma käitusjuht Jyri Ketola ja kommertsjuht Rauno Parras. Edaspidi kuuluvad Estonian Airi juhatusse peale lennufirma juhi Jan Palméri ning ametikõrgendust saanud ja seni nõunikuna töötanud Mikael Wängdahlfi finantsjuht Wade Stokes ja vastutav juht Andreas Kari (pildil). **ERR**

KA VKG JÄTAB DIISLITEHASE RAJAMATA

Ebakindel majanduskeskkond pani Viru Keemia Grupi (VKG) diislitehase ehitusest loobuma. VKG juhatusse liige Jaanus Purga sõnul oli 400 miljoni euro suuruse projekti määramatus ja ris-

kantsus liiga suur, mistõttu osutusi finantseerivate pankade seatud tingimused ettevõttele vastuvõetamatuks. Eesti Energia teatas mai lõpus, et loobub üksi diislitehase rajamisest. **Ärileht**

Poola edukaim ettevõtja: Euroopal pole äriplaani

Jan Kulczyk

- Sündinud 24. juunil 1950
- Valdusfirma Kulczyk Investments, mis keskendub energiale, naftale, kinnisvarale jms üle maailma, omanik ja nõukogu esimees.
- Ajakirja Forbes rikaste tabelis hõivab Poola esimest ja maailma 442. kohta. Tema varandus on 2,7 miljardit eurot.

„Unistusi peab toetama range kalkultatsioon, otsusekindlus ja range distsipliin,” kinnitab Kulczyk.

Foto: Reuters/Scanpix

Intervjuu

Harry Tuul
majandusajakirjanik

Jan Kulczyk ütleb, et Eesti ja Poola peaksid vähendada oma sõltuvust Euroopa Liidust kui ainsast äripartnerist.

Poola suurim eraisikust maksumaksja, doktorikraadiga Jan Kulczyk tegutseb peamiselt kütuse- ja energiaäris. Viimastel aastatel on ta küll vahetust ettevõtte juhtimisest tagasi tõmbunud ja tegeleb aktiivselt ühiskondlike projektidega. Nii on ta asutanud Kesk- ja Ida-Euroopa arengu instituudi (Central and Eastern Europe Development Institute – CEED), mis tutvustab Kesk- ja Ida-Euroopa saavutusi ja majanduslikku potentsiaali. **• Milline on teie hinnangul Kesk- ja Ida-Euroopa kuvand pärast kriisi?**

Peab rõhutama, et Kesk- ja Ida-Euroopa riikidesse ei tohi suhtuda kui ühetalolise monoliiti. Räägime regioonist, mille populatsioon on rohkem kui 100 miljonit. Erineva taustaga riigid, mis on ülemineku teel käinud eri radu. Küll aga olid ühised meie eesmärgid,

isu vabaduse ja parema tuleviku järele. Kümme noorimat Euroopa Liidu liiget ei ole kunagi olnud ülejäänud EL-ile koormaks. Nad on näidanud, et suudavad rasketel aegadel majandusprobleemidega edukalt toime tulla. Nende riikide ühiskonnad pole mitte ainult toonud EL-i oma potentsiaali ja ühise austuse mängureeglite vastu, vaid ka seaduskuulekuse ja solidaarsuse nii headel kui ka halbadel aegadel. Olles silmitsi drakooniliste ja ebapulaarsete reformidega nagu Eestis ja Lätis, ei läinud inimesed välja protestima nagu Lõuna-Euroopa riikides, vaid pigem kohanesid muutustega. Rohkemgi, nad andsid reformi autoritele avalikult toetust ja valisid nad võimule tagasi. See on demokraatias uus täiskasvanulik kvaliteet, see väärrib ülejäänud maailma austust. **• Kas lääne majandusmudelil on tulevikku? Miks?**

Euroopal puudub äriplaani ja läbimõeldud strateegia, kuhu asetada kontinent globaalsel malelual. Euroopa on mööda vaadanud Aasia ja Lõuna-Ameerika kasvust ning hakanud Aafrikas võistlust kaotama. Samal ajal on tal kombeks teisi juhendada, suruda peale

oma vaatenurka, aga maailm ei vaja enam arenguks Euroopat. Olukord on vastupidine ja on aeg, et Euroopa märkaks seda. Mulle tundub, et viimased kasvureservid on vanas Euroopas läbi põlenud. Maailma 500 suurimast ettevõttest on 60 aasta jooksul Euroopas loodud ainult 12. Kontinent on jagatud ettevõtliku põhja ja sotsiaalse lõuna vahel. Ameerikal oli oma unelm, mis aitas luua kaasaegset ja konkurentsivõimelist riiki ning

Maailma 500 suurimast firmast on 60 aasta jooksul Euroopas loodud ainult 12.

täita soovi olla edukas. Mulle tundub, et majanduses elab Euroopa läbi Euroopa unelmat, mis aga tähendab ohtlikult pikka ja sügavat talveund. **• Eestil ja Poolal on ühine mure: iive on madal, ühiskond vananeb ja noored lahkuvad riigist. Kuidas saaksime olukorda muuta või ümber pöörata?** Mulle tundub, et saame trendi muuta ainult juhul, kui meie regiooni liidrid suudavad luua usaldusväärse strateegia ning majandust, tarbijaid, puudulikkude infrastruktuuri kõrbes ja rikkalikke ressursse. •

veelgi olulisem – nad peaksid panema noori sellesse uskuma, nägema perspektiivi. On paradoks, et regiooni potentsiaali on inimesed väljastpoolt alitmad nägema kui selle omad kodanikud.

Ent praegu on enamik vana Euroopa riike raskustes, mis ilmselgelt mõjutab majandustingimusi ühises majandusruumis ning piirab ligipääsu kapitalile. Meil on vajaka uutest, dünaamilistest ja innovatiivsetest ettevõtetest, mis töökohi looks. Peaksime maailmale avanema ja vähendama oma sõltuvust Euroopa Liidust kui ainsast äripartnerist.

Elmisel aastal suurendas Poola eksporti nii Kesk- ja Ida-Euroopasse kui ka arenevatele turgudele. Uute turgude otsimine regioonist väljaspool, näiteks Aasias ja Aafrikas, näib mulle ühe võimalusena majandusele hoogu anda. Mina isiklikult usun tugevalt Aafrika potentsiaali. Kuus kümnest kõige kiiremini arenevast riigist on pärit Aafrikast. Kulczyk Investment (Jan Kulczyki valdusettevõtte – H. T.) on suurim Poola investor Aafrikas ja esindatud ligi 20 piirkonnas. Aafrika pakub enneolematult suurt kasvupotentsiaali, arenev majandust, tarbijaid, puudulikkude infrastruktuuri kõrbes ja rikkalikke ressursse. •

Osa otsekorraldusi muutub tasuliseks juba septembris

Uus maksesüsteem

kehtib uuest aastast, kuid pangad muudavad juba püsimate tingimusi.

Ann-Marii Nergi

ann-marii.nergi@epl.ee

Kui otsekorralduslepingu sõlminud pangakliendid on siiani harjunud, et teenusepakkuja tehtavad automaatsed maksete on tasuta, siis peale otsekorralduse nimetamise e-arve püsimateks muutuvad alates 1. septembrist SEPA-maksete tulekuga ka nende hinnad ja tingimused. Täielik ühtsetele euromaksetele ehk Single Euro Payment Areale (SEPA) üleminek toimub tuleva aasta 1. veebruaril, kuid maksjalepingu tingimused muutuvad juba selle aasta septembrist ja pangad on asunud oma kliente nendest ka teavitama.

Näiteks SEB pank pakub püsimateks tasuta neile, kes on liitunud mõne panga kuutasulise paketi. 10% sealsetest klientidest ei ole aga seni ühegi paketi liitunud, kuid neil on otsekorralduslepinguid SEB pangas. See tähendab, et nemad peavad iga püsimate tegemise pealt

maksma 8 või 19 eurosent – olenevalt sellest, kas tegemist on pangasisese või pankadevahelise maksega. SEB äriarenduse divisjoni direktor Margit Pugal selgitas, et kui siiani kandis otsekorralduse puhul kõik kulud makse saaja, siis uue määruse kohaselt lähevad kulud saaja ja maksja vahel jagamisele. „Kuna 90% meie tänastest otsekorralduse teenust kasutavatest eraklientidest on valinud mõne SEB paketi, siis enamiku jaoks ei muutu midagi. Ülejäänud eraklientidele teeme ettepaneku valida sobiv SEB pakett,” ütles Pugal.

Teised tasu ei küsivat

Nordea ja Swedbank kinnitasid, et nende klientidele püsimate tulekul teenus tasuliseks ei muutu. „E-arveid saab püsimateks tasuta ka juhul, kui klient ei kasuta internetipanka,” rõhutas Swedbanki eraisikute arveldustoode osakonna juht Ede Raagmets. Nordea pressiesindaja Jane-Liina Liivi sõnul on arve saajal edaspidi võimalus näiteks e-arve automaatne tasumine tühistada (summat saab siis käsitsi muuta) ja e-arved kuvatakse internetipangas. •

KLAASVAHESEINAD hinnad alates 75 €/m²	LOODUSKIVID hinnad alates 19 €/m²
ÖKOKAMINAD hinnad alates 121 €/kompl	AURUSAUNAD hinnad alates 598 €/kompl 398 €
UUDIS: avatud uus LAMMI ehitusplokkide NÄDISSAAL	
www.vaheseinad.ee www.biokaminad.ee	MENDALI – kogemus aastast 1992 – Kotzebue 18 d, Tallinn Tel. 50 345 33, 64 15 44 www.MENDALI.ee
www.looduskivid.ee www.aurusaun.ee	

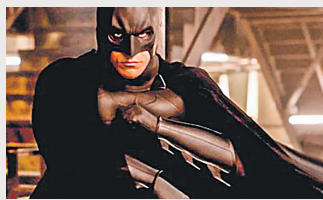
k

KULTUUR

TARTUS NÄITUS TÖÖSTUSMAASTIKUST EESTI KUNSTIS

Täna kell 17 avatakse Tartu kunstimuseumi Kunstikabinetis näitus „Inimese jälg. Tööstusmaastik eesti kunstis”. Tegemist on värskest teisel ja kolmandal korral avatud suurnäitusega

„Metsa ja mere vahel. Eesti loodusmaal” dialoogi astuva Eesti kunstnike loodud industriaalsete maastike valikuga. Väljas on kaheksa autori visioonid aastatest 1949–1985. EPL

BALE POLE ENAM BATMAN

Christian Bale teatas, et kolm korda superkangelast mängida on talle piisav. „Ei tasu ahneks minna,” ütles ta. „See on roll, mida tuleb edasi anda kui tõrvi-kut.” Entertainment Weekly

LOU REEDIL TERVERISRIKE

Lou Reed sai eile välja Long Islandi haiglast, kuhu sattus organismi tõsise veepuuduse tagajärjel. 71-aastasele lauljale siirdati kaks kuud tagasi uus maks. The New York Post

Mihkel Raud: igas rokkmuusikus on vajadus kehastuda jumalaks

Usutlus

Mart Niineste
muusikatoimetaja

Homme toimuv autori-kontsert tuletab kirjanik-saatejuht Mihkel Raua jälle meelde kui muusiku ja laulukirjutaja.

Teisel korrusel asuva prooviruumi praakil tuletõrjeredelikest kostub kitarrimängu, mis katkeb niipea, kui Mihkel Raud toru võtab. „Roni üles,” kõlab juhis ja kitarrimäng jätkub. Kuna Raul on homme Õllesummeril tulemas suur autorikontsert, ajame täna juttu tema kui laulukirjutajaga. Raud on üks neid vähesi, kelle kriitika peale ei tasu kunagi solvuda ja öelda: „Tee ise paremini!” Sest mine sa teda tea – võibki teha. Tema Mr. Lawrence’it meenutatakse tänaseni kui esimest lääne moodi lähedat Eesti bändi.

Muusika tuleb vajadusest

Raud ise seab oma laulukirjutaja nullpunkti esimese hooaga Mr. Lawrence’i juurde. Oot – aga varem, Singer Vinger? Vist mitte? „Ma olen kirjutanud Singer Vingerile ühe loo, mille nimi on „Vastandite ühtsus ja võitlus” ning me mängime seda siamaani,” teatab Raud ning proovib pala kitarril ette näidata. „Su-ur on e-lu sa-la-du-us... Oot-oot! Kurat!” takerdub ta peale paari takti ja vangutab pead: „Ma mängin seda iga päev ju bändiga! Need lood on lihasmälus.”

„Rohkem ja süsteemsemalt hakkasin ma siis lugusid tegema, kui Mr. Lawrence sündis. Ilmselt mingist vajadusest. See oli see aeg, kui tehti vajadusest muusikat.

Olid mingid lood ja tekis elus hetk, kus leidsin, et võiks mõne loo kirjutada. Või mis kirjutada? Lugusid tehakse. Aga võib-olla keegi kirjutab kusagil noodipaberile. Mina nii ei tee.” Raud selgitab, et tema töövahendid on kitarr, hääli ja salvestaja: „Plännimise käigus tuleb mõnikord lugu väga kiiresti. Mida rohkem sa looga vaeva näed, seda konstrueeritum ta kõlab. Hea lugu peab tulema reaajas. Mängid ja laulad ja niimoodi tulebki. Kogu lugu.”

Mihkel Raua kõige suurem vaenlane on tema ise ja välja-

„Hea lugu peab tulema reaajas. Mängid ja laulad ja niimoodi tulebki,” selgitab Mihkel Raud laulukirjutamist. AUTOR: Ilmar Saabas

Mihkel Raud muusikuna

Ansamblid läbi aegade: Golem, Metallist, Singer Vinger, Ba-Bach, Merry Christmas Mr. Lawrence ja Lenna. **Diskograafia:** Merry Christmas Mr. Lawrence – Graffiti Revolution (Kuldnook, 1991, MC). Mr. Lawrence – Mr. Lawrence (SPV Records, 1993, CD MC); Swing (MRLSK, 1995, CD MC); Sit And Spin (SPV Rec, 1999, CD MC); Mr Lawrence 1990–1999 (Estonian Artist Agency, 2007, CD). **Autorikontsert toimub neljapäeval, 04. juulil kell 20.00. Mihkel Rauaga koos esitavad tema loomingut Evelin Võigemast, Ewert Sundja, Maarja, Lenna, Hendrik Sal-Saller ja Liis Lemsalu.**

kutseks tekst: „Piinlik tekst võib hea loo ära rikkuda. Mr. Lawrence’i ajal ma kirjutasin ise tekste, aga tagantjärele neisse süvenedes on nad üsna piinlikud, kubisevad grammatikalapsustest. Kui sa pole ma ei tea kes – näiteks Bob Dylan – siis tekst kipub ajas muutuma. Aga teoreetilisel tasandil on see oluline, et inimene on selle ise välja mõelnud, mida ta laulab.”

Meie oma lääne bänd

Paradoksaalsel kombel peab ta aga parimaks laulukirjutamise eaks just noorust: „Eneskriitiline piir ei ole nii kriitilisele tasemele tõusnud. Praegu mõtled midagi välja, aga see tundub kohe jama. Ja mitte ainult muusika tegemise juures. Ja alati vaevab see küsimus, et kui maailmas ei juba nii palju poplaule, siis

miks on sinu omi sinna juurde vaja? Aga 16–21-aastasena sa ei mõtle selle peale.” Mistõttu polegi ime, et Golemi suurim hitt Black Sabbathi moodi kõlas. Pigem on sarnasus põhjus rahuloluks ning mõne loo puhul võib aeg eeskujud selle tagant kustutada.

Kasvõi algselt Mr. Lawrence’ile inglise keeles kirjutatud „Kus kulgeb kuu”, mida laulab Ines. Raud peab seda üheks oma parimaks ja selle tagant enam U2 liikmed Bono ja The Edge välja ei paista.

Mr. Lawrence’il oli omal ajal täita huvitav ülesanne: olla meie oma lääne bänd, laulda inglise keeles britipärast popprokki. Raud meenutab, kuidas bändi selle kõrgajal üle Eesti mängima telliti: „Ja kujuta ette – linnaväljakutäis inimesi seisab ja ootab

ning elab ingliskeelsele bändile kaasa. Tänapäeval tundub see sõge. Aga välismaapüüd oli siis ilmselt nii suur,” Teine album „Swing” viis bändi tippu ning Raud tunnustab, et ilmselt oli ta tolal laulukirjutajana elu vormis.

Kuid kolmanda albumi „Sit And Spin” ettevalmistamine võttis täpselt nii kaua aega, et kui see ükskord ilmus, ei huvitanud Mr. Lawrence enam kedagi: „Aga seal on paar päris head lugu, mulle tundub. „Songs On The Radio”, mida laulab Evelin Võigemast. Ja Liis Lemsalu laulab kantrilugu „Wild Wild”. Need on lood, mida keegi ei tea, sest see plaat ei leidnud oma kohta.”

Peale aja olid muutunud ka inimesed. „Sit And Spini” esitleti Zelluloosis, kus praegu asub Rock Cafe. Soojendajateks kutsuti üks noor bänd nimega Claire’s Birthday.

„Kuivõrd meil polnud täis-pika kontserdi jagu viitsimist, siis võtsime soojendusbändi, kes tooks ka sada inimest ja väga palju raha ei tahaks. Keegi vist soovitas neid. Nad tulid, mängisid ära ja kui meie hakkasime peale minema, läks kolmveerand inimestest minema. See oli meie plaadiesitus, kuhu kolmveerand inimesi tuli soojendusbändi vaatama! Siis ma sain aru, et sellega on lõpp.”

Kontserdile tuli viis inimest

Raud ütleb, et muidugi polnud see aeg kõike eelnenut arvestades meeldiv: „Viimased paar kontserti läksid viiele-kuuele inimesele. Meie tõus ja allakäik olid arhetüüpsed.

Häving oli lõplik krahh ja väga valus. Mu maailm varises kokku ja ma pidin aru saama, et kõik, millest ma olin kahekümne üheselt unistanud on täielik jama ja kättesaamatu. Ja ma lõpetasin sellega seoses muusika tegemise. Mul oli aasta aega raske leppida ja toime tulla. Õnneks ma oskasin muid asju. Aga ma olen näinud inimesi, kes ei oska, ja ühel hetkel muutub see piinlikuks ja kurvaks.”

Õnneks oli olemas ka Singer Vinger. Raud ütleb, et temas – nagu ilmselt igas rokkmuusikus – on vajadus minna kitarriga lavale ja kehastuda jumalaks. Ning siinkohal olid Singer Vingeri esinemised peale Mr. Lawrence’i hääbumist suureks abiks.

Aga liitumine Lenna Kuur-maa bändiga tõi ta aktiivse lau-

Meie tõus ja allakäik olid arhetüüpsed. Häving oli lõplik krahh ja väga valus.

Parim laulukirjutamise aeg on noorus: eneskriitiline piir ei ole veel nii kõrgel.

lukirjutamise juurde jälle tagasi. Mullune lugu „Mina jään” on tänaseks saanud veel kümme-kond kaaslast, mis kõik peaks peagi linti saama, sest Lenna teine plaat vajab väljaandmist. ●

S SPORT

TAARAMÄE KAOTAB LIIDRILE JUBA ÜLE 13 MINUTI

Rein Taaramäe ja Cofidis suuri tegusid Tour de France'i neljandal etapil kavas olnud meeskonnasõidus korda saata ei suutnud ning said 22 tiimi arvestuses 19. koha. Üldarvestuses jätkab liidri-

kohal Simon Gerrans, kes edestas meeskonnakaaslasid Daryl Impeyd ja Michael Albasinit. Taaramäe on kokkuvõttes 106. kohal, kaotades liidrile 13 minutit ja 36 sekundit. **Delfi**

RAKVERE TARVAS PANEB MEESKONDA KOKKU

Korvpalliklubi Rakvere Tarvas on hooajaks lepingu sõlminud lätlase Māris Ļaksaga. Rakvere Tarva peatreeneri Andres Sõbra sõnul tehakse peale Ļaksa järgmisel nädalal leping ära ka teise

lätlase Juris Umbraškoga. Eestlaste puhul pole veel kindel, kes meeskonnaga liituvad. Juttu on tehtud Timo Eichfussiga ja fookuses on teinegi Rocki mees, Silver Leppik. **ERR**

Kaia Kanepi: jah, võib öelda küll, et vana Kaia Kanepi on tagasi

EPL ja Delfi Wimbledonis

Gunnar Lehest
reporter

●● Mis sa esimese emotsiooni pealt ütleksid, mis mängus määravaks sai?

Ma arvan, et minu vead, kui ma püüdsin olla agressiivne, ja tema hea mäng. Ma ei mänginud täna hästi. Mängisin eile paremini. Aga tema oli hea. Kui ma eelmistes mängudes üritasin rünnata ja palle punktiks lüüa, siis täna ma eksisin nendes olukordades palju. Aga murul ei ole „plaan B“-d. Kui on pall, siis tuleb seda lihtsalt lüüa. Oleks ma mõned neist sisse löönud, oleks seis tasavägisem olnud. Ega vastane ka kõike ära löönud. Mul olid ka omad võimalused.

●● Kas jääb mõni konkreetne geim kripeldama?

Ei. Ma ei ole kunagi nii palju seisus kinni. Ma vahel ei mäleta pärast mängu isegi, kui ma tie-break'is taga olen olnud. Ma ei jälgi seisu nii väga.

●● Kas sa siis ei kahetse, et läksid mõnes kohas võrku ründama?

Murutennises peabki minema ründama. Niisama pole mõtet palli tagasi mängida.

●● Kuidas turniiri kokku võtad? Rahule jään.

●● (Küsimus pressikonverentsilt) Wimbledonis veerandfinaali teist korda elus jõuda on ikkagi suurepärase saavutus. Kas

Kaia Kanepi jäi küll Wimbledonis 23. asetusega sakslannale Sabine Lisickile alla, kuid nimetab turniiri kordaläinuks.

sa arvad, et see on mingis mõttes murdepunkt ehk kas vana Kaia Kanepi, kes suurtel slämmidel varem nii edukas on olnud, on nüüd tagasi?

Ma arvan, et viimased paar kuud pärast vigastusest tagasi tulemist on minu jaoks päris edukad olnud. Suured slämmid on nii või naa erilised turniirid. Seega jah.

●● Kui sa aprillis pärast vigastuspausi tagasi tulid, kas arvasid, et jõuad Wimbledonis veerandfinaali?

Ma ei mõelnud üldse sellele, kuhu ma võiks jõuda. Tahtsin lihtsalt sama hästi mängima hakata nagu enne vigastust. Ma ei sea selleks aastaks nagunii endale eesmärke.

●● Praegu on kaotustunne kindlasti kibe, aga kui sa sellele poolteisele nädalale tagasi vaatad, siis mis tunne sisse jääb?

Ma arvan, et esimese ringi kaotus Hollandis (nädal enne Wimbledonit Hertogenboschis Roberta Vincile – toim) oli kibedam kui praegune kaotus. Esimestes ringides ei taha ju kunagi kaotada.

●● Nüüd lähed koju puhkama. Ütlesid pressikonverentsil just, et vaatad, kuidas su keha enast tunneb, ja otsustad siis alles, kus järgmisena mängid. Kas sa kardad, et midagi võib

olla juhtunud?

Puhkan ja teeme trenni. Osa kohti ikka valutab. Páris terve ei ole keegi kunagi.

●● Mis sulle siis haiget teeb?

Ikka mingid kohad väsivad ära, aga mingit konkreetset vigastust küll ei ole.

●● Kui sa nendele kolmele võimalusele siin tagasi vaatad, siis milline oli kõige magusam?

Ikka võit Kerberi üle. Ma arvan... (mõtleb – G.L.) Ta on ikkagi maailma seitsmes. Eilne Robsoni vastu oli ka hea, aga esimesena tuli pähe ikkagi Kerberi võit.

●● Ütlesid, et ei sea endale selleks aastaks ühtegi eesmärki, aga kas see turniir ei pannud olukorda ümber hindama?

Ei. Mitte ühtegi ei sea. Võtan mäng-mängult. Ma olen eelmistel aastatel igasugu eesmärke seadnud ja see paneb ainult pingeid peale. Viis aastat tagasi näiteks ütlesin, et tahan edetabelis esikümnesse jõuda, aga need on tegelikult ainult numbrid, mis ei tähenda midagi.

●● Ometi saad ju nüüd US Openiks asetuse. Kas see on sinu jaoks magus kingitus?

Selles mõttes küll, et see välis- tab, et ma Serena või mõne muu esikolme mängijaga avaringis kokku läheksin. Aga ase-

Kaia Kanepi 6 : 3, 6 : 2 alistanud Sabine Lisicki jõudis pärast kaheaastast pausi Wimbledonis taas poolfinaali ning säras väljakul kui rõõmupall. Kanepi peab enda võimalust suurel slämmil nelja hulka pääseda veel ootama.

Foto: AFP / Scanpix

Põhimõtteliselt on alati asetatud mängija parem olla kui asetamata mängija.

Esimese ringi kaotus Hollandi turniiril oli palju kibedam kui praegune kaotus.

tamata mängijaid on ka ohtlikke. Põhimõtteliselt on alati parem asetatud parem olla kui asetamata.

●● Wimbledonis nägime, et asetuse ei loe midagi.

Wimbledon on Wimbledon. ●● Kas muru teebki oma töö ära, nagu öeldakse?

No eks ta ikka loeb jah. Hispaanlased, kes topspin'iga mängivad ja palle taga ajavad, nendel on murul väga raske mängida, kellel lamedamad löögid, neil on parem.

●● Kas sa õppisid selle turniiri-ga vähemalt muru armastama?

Ei, ma ei ole kunagi muru armastanud. See on mul endiselt lemmikkate number kolm.

●● Kaks korda veerandfinaali jõudnud ja ikka veel... Miks?

Tundub, et siin on suur loterii. Servil ja tõrjel on nii tähtis roll. Kui natukenegi kuskil ära kukud, võib mäng nii käest ära minna, aga kõvakattel ja liival on mängu tagasi tuleku võimalus suurem. Kõvakate on

Kas Kanepi ja Tamla koostöö jätkub?

Juuni keskel ütles Kaia Kanepi Eesti Päevalehele, et tema koostöö Märten Tamlaiga kestab kuni Wimbledonit lõpuni. Nüüd, kus üks väga edukas comeback ja turniir selja taga, kas edasisuhtes on seis kindlam? „Ei kommenteeri,“ ütles Tamla eile kohe pärast matši, lisades, et see jutuaajamine ootab neid koju jõudes alles ees.

Siiski rääkis Tamla Kanepi

edasisest hooajast ja reisidest alati sõnadega „läheme“, „teeme“ ja „treenime“, millest võib järeldada, et aprillikuust koos töötav tandem veel niipea siiski lahku ei lähe.

„Kurb ei peaks küll keegi olema. Tulemus oli ju kokkuvõttes ikkagi super,“ võttis Tamla turniiri kokku. „Lisicki kasutas Kaia vähegi pehmemad löögid kohe ära. Tuli ikkagi riskida.“

Lisicki kiitis Kanepi tugevust

Wimbledonis 23. asetusega sakslanna Sabine Lisicki ütles pressikonverentsil, et ei alahinnanud oma vastast põrmugi ning kiitis eestlanna servi ja tugevaid lööke.

„Ta on tugev vastane. Veerandfinaalis ei saa kedagi alahinnata. Ta võitis juba Angelique'i (Angelique Kerber – toim) ja oli nii kaugele jõudnud põhjusega. Tal on hea serv, samu-

ti võib ta lüüa palli väga kõvas-ti. Ma olin sellest teadlik, aga mängisin ikkagi oma mängu,“ lausus Lisicki, keda paljudel on lihtsalt hea turniiril alles näha juba puhtalt sellepärast, et ta on kogu aeg nii positiivne, täielik rõõmupall. Eile ajakirjanike ilmudes oli ta sama õnnelik kui päev varem maailma esireketit ja tänavust French Openi tšempioni Serena Williamsit lüües.

VIRU RALLIL STARDIB KA OTT TÄNAK

Reedel ja laupäeval sõidetakse Rakveres ning Lääne- ja Ida-Virumaal selle aasta Eesti autoralli meistrivõistluste kolmas etapp, Viru ralli. Esimesena lähivad starti Ford Focus WRC autol

absoluutarvestuse Eesti meistrivõistluste liidrid Georg Gross ja Raigo Mölder, kelle järel tulevad N4 klassi kiireimad eesotsas Ott Tänaku ja Martin Järveoja (Subaru Impreza). **EPL**

JÚLIO CÉSAR ON LIITUMAS ARSENALIGA

Brasíilia väravaaht Júlio César, kes valiti konföderatsioonide karikurniiri parimaks väravavahiks, on liitumas Londoni Arsenaliga. **Delfi**

WAYNE ROONEY SAATUS SAAB SELGEMAKS

Wayne Rooney, keda jahivad mitmed klubid nii Inglismaalt kui ka mujalt, kohtub täna jalgpalliklubi Manchester United uue peatreeneri David Moyesiga. **Delfi**

VIGASTATUD RAIN KASE HOOAEG ON LÄBI

Kaugushüppajal Rain Kasel seisab vigastuse tõttu ees võistluspaus. Kuna septembrist läheb ta ajateenistusse, on hooaeg ilmselt lõppenud. **EPL**

Seljavalu pelgav Andy Murray võtab jäävanne

Brittide suur lootus Wimbledonis on Andy Murray, kes täna kohtub veerandfinaalis hispaanlase Fernando Verdasoga. Veel mõned nädalad tagasi seljavalu käes vaevelnud ja selle tõttu French Openilt kõrvale jäänud šotlane Murray väidab, et kaasaelajad ei pea muretsema – tema selg peab vajadusel turniiri lõpuni vastu. Esmaspäeva õhtul neljandas ringis Mihhail Južnõi 6 : 4, 7 : 6 (7 : 5), 6 : 1 alistanud Murray pole Wimbledonis veel ühtegi setti kaotanud ning avaldas mängu järel arvamust, et teda on tänavu raske peatada. „Praegu on mul selgeline tunne, et pole mingit võimalust, et mu mäng peatuks. Ainult ehk siis, kui ma ei suuda enam reketit hoida,” tsiteeris Murray’t BBC.

Möödunud aastal Wimbledonis finaali jõudnud, kuid seal Roger Federerile kaotanud Murray ei taha seljavigastusel oma tänavust turniiri rikuda lasta. Ta rääkis BBC-le, et oli esmaspäeva õhtul endale pikema taastumisaia lubanud. „Tahan kõik seekord õigesti teha – jäävannid, massaažid, keha eest hoolitsemine. Ma ei taha, et seljahäda jälle kallale hiiliks. Pean enda eest hästi hoolt kandma, see on siin turniiril minu prioriteet.” **• EPL**

Djokovic: olen parem kui varem

Meeste tennise esinumber Novak Djokovic, kes esmaspäeval pääses edasi Tommy Haasi vastu 6 : 1, 6 : 4, 7 : 6 (7 : 4) ja kohtub täna veerandfinaalis Tomáš Berdychiga, saatis Andy Murrayle esimese hoiatuse. Serblane väidab, et on tänavu veel paremas vormis kui 2011. aastal, kui ta Wimbledonis võitis ning triumfeeris Austraalia ja USA lahtistel ning veel seitsmel väiksemal turniiril.

Sarnaselt Murrayga pole ka Djokovic tänavu settigi kaotanud, kuid 2010. aastal oli just Berdych see, kes saatis ta poolfinaalis kotte pakkima. „Ma kaotasin talle kolm aastat tagasi, kuid ma arvan, et ma mängin praegu tõeliselt hästi – isegi paremini kui 2011. aastal, kui ma võitsin. Nii et ma tunnen ennast enesekindlalt,” ütles Djokovic. „Ma olen maailma esinumber. Mul pole mingit põhjust oma mängu pärast muretseda.” **• EPL**

Risto Mätas: MM-i B-norm on tehtud ja lätlased kotis

Risto Mätas võitis kodusel

Viljandi staadionil

odaviske uue isikliku

rekordiga 82.43.

Pärt Talimaa

Viljandi

Tulemusega ületas Mätas ühtlasi ka Moskva maailmameistrivõistluste B-normi, mis on täpselt 81 meetrit. A-normatiiv on 83.50. „Esmane eesmärk on täidetud. MM-i norm on tehtud ja lätlased kotis,” rääkis eilsel Valter Kalami mälestusvõistlusel alavõidu saanud Mätas. Talle järgnesid lõuna-naabrid Ainārs Kovals (80.71) ja Zigismunds Sirmāis (79.73). Neljanda koha sai uue isikliku rekordi 78.05-ga Erki Leppik.

Peale kolmandas vóorus visatud võidutulemuse saatis Mätas piigi üle 80 meetri ka viimasel katsel ja viskas 81.86. Pikenevad odakaared annavad märku, et odaviskaja on välja tulnud hooaja alguses kimbutanud ületreenitusest. „Enesetunne on oluliselt parem ja kannatab trenni ka teha. Siit saab ainult paremaks minna,” rääkis Mätas. Veelgi suurema kala ehk 85 meetri jahtimiseks peaks Mätas suurendama aga oma hoojooksu kiirust. Seda proovis ta hooaja alguses ka teha, ent resultaadid kannatasid. Eilsel Viljandi võistlusel valis ta taas turvalisema ehk veidi aeglasema hoojooksu.

Järgmise võistluse teeb Mätas 15. juulil heitjate seeriavõistlusel. „Tahaks esimest korda tartaani visata. See heli oleks muusika mu kõrvadele ja seda oleks kihvt nii vaadata

Risto Mätas seab enne võistlust sammu paika.

Foto: Mikk Mihkel Vaabel

kui ka kuulata,” rääkis Mätas. Heitjate seeriavõistlus toimub nimelt Audentese staadionil, kus murulapp saab 82–83 meetri juures otsa.

Tšernovilt 1000 m rekord

Dublinis 800 meetris isikliku rekordi püstitamisega head jooksuvormi tõestanud Liina Tšernov jätkas samal lainel ka Viljandis. Eile langes harva joostava 1000 meetri Eesti tiptulemus, mis oli aastast 1988 Sirje Eichelmanni nimel. „Tulingi rekordit jooksma ja teadsin, et see on võimalik,” rääkis Tšernov. Uued rekordnumbrid on 2.43,77.

Järgmisena on sihikul veelgi iidsem rekord – 1500 meetrit ja Ille Kuke 1981. aastal joostud 4.14,05. „Harry [Lemberg, jooksutreener] ütles, et olen 4.15 vormis. Miks mitte minna sealt sekund edasi ja seada eesmärgi veidi kõrgemale,” rääkis Endel Pärna õpilane. **•**

TULEMUSED

Valter Kalami mälestusvõistlused

NAISED
100 m: **1.** Elizaveta Brözgina (UKRAINA) 11,59, **3.** Maarja Kalev 12,34, **200 m:** **1.** Brözgina 23,23, **3.** Dane Must 24,91, **1000 m:** **1.** Liina Tšernov 2.43,77, **kõrgushüpe:** **1.** Airinē Palšytė (LEEDU) 1.92, **4.** Linda Treiel 1.77, **teivashüpe:** **1.** Lembi Vaher 3.91, **kolmikhüpe:** **1.** Liane Pintaar 13.30
MEHED
100 m: **1.** Konstantin Petrjašov (VENEMAA) 10,33, **3.** Rait Veesalu

10,66, **200 m:** **1.** Petrjašov 20,65, **2.** Marek Niit 21,05, **1000 m:** **1.** Oleksander Osmolovitš (UKRAINA) 2.19,76, **3.** Nikolai Vedešin 2.22,52, **kõrgushüpe:** **1.** Karl Lumi 2.10, **teivashüpe:** **1.** Mareks Ārents (LĀTI) 5.41, **3.** Veiko Kriisk 5.01, **kaugushüpe:** **1.** Tyrone Smith (BERMUDA) 8.05, **8.** Mikk Mihkel Nurges 7.21, **odavise:** **1.** Risto Mätas 82.43, **kettaheide:** **1.** Gerd Kanter 63.27, **2.** Märt Israel 61.86, **kolmikhüpe:** **1.** Lauri Leis 15.47

aeglasem ja pall pörkab kõrgemale. Seal on lihtsam liikuda, murul on hästi raske liikuda ja suunda vahetada. Liival saab libistada ning kõvakattel on kontakt pinnaga parem.

•• Novak Djokovic näitas esmaspäeval Tommy Haasi vastu, et ka murul saab libistada. No tema libistab igal pool.

•• Millist turniiri ikkagi järgmisena mängima plaanid minna? Ütlesid suure laua taga, et võib-olla alles Washingtoni (29. juuli WTA turniir Citi Open – toim). Liivturniirid on iseenesest ka varem Euroopas, aga ma ei ole kindel, kas neil mängin. Kahe nädala pärast peaksin juba USA-sse sõitma. Seal peab nädal või varem kohal olema.

•• Mis eesmärgiga USA-sse lähed? Eesmärgiga hästi mängida. Tegelikult on USA-s kõik turniirid ettevalmistus US Openiks. See on väike turniir. Pärast seda on kaks suuremat Kanadas ja Cincinnati. **•**

Kontaveit jätkab kindlalt

Wimbledonis noorteturniiril eile kindla 6 : 1, 6 : 1 võiduga prantslanna Fiona Ferro üle kolmandasse ringi jõudnud Anett Kontaveit on enda mänguga rahul, muret valmistavad veel ainult topeltvead, kuid üldjoontes ei saa ta hetkevormi üle kurta.

„Kindel ja kiire võit jälle. Olen rahul,” rääkis turniiril 13. asetusega Kontaveit. „Servil tuli natuke palju topeltvigu (ühes geimis suisa kaks järjest, kokku 7 – toim), aga peale seda tegin jälle hea serveimi – neli tõrjumatut servi, kaks ässa. Ei saa nuriseda,” rääkis Kontaveit.

Järgmises ringis on 17-aastase eestlanna vastaseks juunioride maailma esinumber, šveitslanna Belinda Bencic.

Foto: Hendrik Osula

Trans kaotas avamängu suurelt

Jalgpall Euroopa liiga esimese valikringi avamäng Narva Transil ei õnnestunud. Kodumurult Narvast Tallinnasse A. Le Coq Arenale kolinud Trans võõrustas Rootsi klubi Gefle IF-i ja kaotas 0 : 3. Gefle asus Transi omavärvast juhtima avapoolaja lõpus – pall lendas nurgalöögi järel väravasse Aleksandr Dubõkini pealöögist, väravavahil tuli nukra näoga tunnistada Gefle palluri Mikael Dahlberg 57. minuti väravat. Lõppskoori vormistas päris lõpusekundeil Jonas Lantto. Kordusmäng toimub 11. juulil Gävles. **• Aet Süvari**

Taaramäe agent: patuste kõrval tehakse ausatele rängalt liiga

Telegramm

Ivar Jurtšenko
Nice

Rein Taaramäe agent

Joona Laukka läheb lausa „põlema”, kui rääkida temaga rattaspordi minevikust.

Pea paarkümmend aastat Prantsusmaal elanud soomlane Joona Laukka on agendiks kolmele Eesti jalgratturile – Rein Taaramäele, Gert Jõeäärlele ja Rene Mandrile. Aitab klubiotsinguil ning kaupleb tiimidel välja võimalikult häid palganumbreid. 41-aastane eksproff Laukka alustas esmalt koostööd Taaramäega, keda ta tundis varem juba aastaid, eestlase profidebüüdi algusest. Nad suhtlesid pidevalt, kuid niisama, tuttavatena. „Eelmisel aastal enne Tour de France'i palus Rein, et kas ma ei saaks teda läbirääkimistel aidata. Tal olid Cofidisega jutud uuest lepingust juba töös,” andis Laukka mõista, kuidas agendi-sportlase suhe alguse sai.

Kuidas sportlane ja agent tavaliselt teineteist leiavad?

Laukka pole ainus, kes näeb Taaramäes võimekust jõuda tuuridel viie parema hulka.

„Kindel on see, et silmapaistvale ratturile helistavad agendid ise ja pakuvad oma teenuseid. Mina sellist käitumist ei eelista. Pooldan läbi igapäevase suhtluse koostööni jõuda ja seda suhtlust ka edaspidi aktiivselt hoida. Käin paljudel võidusõitude kohapeal, üritan olla lähedal. Tööd võib teha ka e-maili ja telefoni teel. Mina

eelistan vahetut kontakti nii ratturite kui ka meeskondade määndzeridega, et omada võimalikult palju infot ning tunnetada, mida ühelt või teiselt poolelt oodatakse. Ent kahtlemata on mõlemad käitumismudelid kasutusel. Eestlastega töötan meeleldi, oleme mentaliteedilt sarnased, saame paljudest asjadest ühtmoodi aru.”

Kuna Laukka ise on pikka aega profina sõitnud, oskab ta väga hästi hinnata, milleks on üks või teine rattur võimeline on. Kuidas on lood Taaramäega? „Arvan, et ma pole ainuke, kes näeb temas võimekust jõuda suurtuuridel viie parema hulka. Loomulikult peab sportlane selle tulemuse ka ära tegema. Kuid paljud näevad, et füüsilised eeldused on tal olemas. Et end realiseerida, peab olema tervis korras, piisavalt õnne, sattuma hea aasta jne. Kuid usun, et TOP 5 koht suurtuuridel võiks olla reaalne.”

Huvilisi oli palju

Laukka kinnitas, et eelmisel suvel huvitusid Taaramäest paljud meeskonnad. „Tema-suguse ratturi vastu on paljudel tiimidel kõrgendatud huvi. Kuid Rein tegi enda jaoks asja üsna ruttu klaariks, et tahab jätkata Cofidisega. Teiste huviliste nimesid ma öelda ei taha, aga päris mitmed tipptiimid tegid pakkumisi.”

Mida arvab Laukka jalgrattaspordist üldisemalt? Praegu tunnistavad paljud varasemad tipud, et tarvitasid 1990-ndatel dopingut ehk sel ajal, kui Laukka isegi sõitis. „Kui keegi tahab uurida asju, mis juhtusid 15–20 aastat tagasi, siis miks mitte, vaba maailm. Mina isiklikult ei näe vajadust!” Laukka arvates muutus rattaspordis

Eestlastest ratturite agent Joona Laukka ütleb, et teeb meie ratturitega meeleldi koostööd – mentaliteet ja asjadest arusaamine on neil samad.

Foto: Ivar Jurtšenko

pärast 1998. aasta Festina skandaali päris palju, kuigi Armstrongi tiimikaaslaste paljastused viitavad justkui mitte nii suurtele muutustele. „Kuid mulle ei meeldi üldistused stiilis, et kõik ratturid sellel või sellel ajal kasutasid dopingut,” nendib ta. „Kindlasti oli päris palju ka neid, kes ei kasutanud Armstrongiga võidu sõites dopingut. See on minu arvates probleem, et kõiki tembeldatakse patusteks. Kui meedia võimendab sõnumit, et kõik kasutasid dopingut, siis ausatele tehakse rängalt liiga. Praegu on asjade seis kindlasti palju parem, kui oli Armstrongi ajal. Usun, et dopingut kasutamata on võimalik võita ükskõik millist võidusõitu.”

Seega pole puhtana Tour de France'i võitmine, rääkimata etapi võitmisest mingi ime? „Olen kindel, et ka Armstrongi ajal võideti etappe puhtana. Näiteks Mark Cavendish on minu veendumuste kohaselt olnud kogu aeg puhas rattur ja kui palju ta on võitnud suurtuuride etappe! Cavendish ei ole muide minu klient, kui keegi kahtlustab,” ütles Laukka. ●

Kes on Joona Laukka?

- Joona Laukka töötab agentuuris Lyon Cyclisme Management.
- Sõitis ise elukutselisena 7 aastat, neist kolm Festina meeskonnas (1995–1997).
- Parimad saavutused pärinevad aastast 1996, kui ta tuli Soome meistriks nii grupisõidus kui ka eraldistardis ning sai Giro d'Italia kokkuvõttes 14. koha.
- Aasta hiljem lõpetas Tour de France'i 35. kohaga.

Foto: Hendrik Osula

EM-i eel esitleti korvpallijuuniore

Järelkasv. Eile esitleti Tallinnas Vabaduse väljakul alla 20-aastaste korvpalli Euroopa meistri-võistlustel osalevat Eesti koondist. Korvpallurite meeskonna peatreener on Andres Sõber. EM-i alagrupiturniir algab Tallinnas järgmisel nädalal. Andrus Nilk

Endrekson ja Jämsä loobusid sõudmise Luzerni MK-etapist

Haigus tõmbas Tõnu Endreksoni ja Andrei Jämsä plaanile kriipsu peale. Treener Tatjana Jaanson ütles, et Endrekson ja Jämsä võistlesid juba nädalavahetusel Leedus Trakai regatil haigust trotsides.

„Nii Tõnu kui ka Andrei on üle poolteise nädala vindunud külmetuse käes ja treeninud lünklikult,” lausus Jaanson. „Tahtsin Trakais näha, kuidas see nende vormile mõjus. Midagi rõõmustavat polnud.”

Kahepaadil said Endrekson ja Jämsä neljanda koha, neist koha eespool lõpetasid Kaspar Taimsoo ja Allar Raja.

Ühepaatide võistlusel Jämsä ei startinud. Endrekson tundis end finaali eel kehvasti ja treener soovitas Tõnul sõidust loobuda.

„Sport on karm, aga ei ole mõtet sportlase tervisega riskida. Seega otsustasime juuli keskel peetavast Luzerni maailmakarikasarja etapist loobuda,” ütles Jaanson. „Tõnul ja Andreil tuleb ennast terveks ravida. Nad saavad vähemalt nädala korralikult treenida. Puuduliku ettevalmistusega pole võimalik MM-võistluste pileteid püüda.” ●

Andrus Nilk

Kalev/Cramo tahab nelja välismaalast tagasi

Kalev/Cramo peatreener Alar Varrak ütles, et Frank Elegar, Bamba Fall, Armands Šķēle ja Tyshawn Abbott on nõus naasma Eesti meistrimeeskonda. Võõrkorvpallurite värbamisega saab Kalev/Cramo edasi minna siis, kui selgub, kas neile antakse lubatud EuroCupi koht ja osalemisõigus VTB liigas.

Varrak lisas, et läbirääkimised Rumeenia klubi Craiova huviorbiidis Tanel Soku, Rain Veidemani ja Gert Dorbekuga sõltuvad samuti Kalev/Cramo järgmise hooaja sarjast. ● EPL

kuulutus.lehed.ee | Nüüd kuulutuste tellimine veelgi lihtsam. Vali rubriik, kirjuta tekst ja tasu – kõik ühest kohast! Reakuulutusi saab anda internetis aadressil **kuulutus.lehed.ee**, e-postiga **anni.koppel@lehed.ee** ning kõikides Eesti Posti kontorites üle Eesti. Info telefonil 680 4506.

TERASMEESED
ZACK SNYDERILT, VALVURID JA 300 LAVASTAJALT
HENRY CAVILL, AMY ADAMS, MICHAEL SHANNON, KEVIN COSTNER, DIANE LANE, LAURENCE FISHBURNE, RUSSELL CROWE
MS12 3D-s
11.30 12.30 (v.a. K, N) 14.50 16.25 18.10 19.45 21.30
A. Le Coq sviit: 18.00

BRAD PITT
MAAILMASÕDA
MS12
13.00 (ainult T, K) 13.30 (v.a. T, K, N) 15.55 18.50 21.45
A. Le Coq sviit: 21.30

Filme "Enne päikesetõusu" ja "Enne päikeseloojangut" järg
Julie Delpy, Ethan Hawke
Enne südaööd
K12
12.15 (K, N) 12.35 (v.a. K, N) 16.30 18.55 21.25

Disney
UULJAS RATSANIK
MEESTELT, KES TÕID TEIENI „KARIIBI MERE PIRAADID“
JOHNNY DEPP, ARMIE HAMMER
KINODES 3. JUULIST

NOV
NÜÜD SA NÄED MIND
MS12
13.25 16.00 18.35 21.15

Coca-Cola PLAZA
www.forumcinemas.ee
mobile.forumcinemas.ee
INFO TELEFONILT 1182

AUTO NR 19 11.55 (K, N) 16.05 (T) 16.35 (v.a. T, K, N)	K12	RIFF 2: TÕUSULAINE 3D EST 12.05 (v.a. T, K, N) 14.25 2D EST 11.20 12.20 (v.a. K, N) 3D RUS 11.25 12.25	PERE
KIIRD ja VIHASED 6 13.35 (T, K, N) 13.45 (v.a. T, K, N) 15.10 (K, N) 18.45 (v.a. T) 21.35 (T, K, N) 21.40 (v.a. T, K, N)	MS12	SAMSARA 19.00	L
KOOLIBRI EFEKT 21.50	K12	SUUR GATSBY 3D 15.15 (v.a. K, N) 18.00 (K, N) 20.45 (v.a. K, N)	MS12
OTSE PIMEDUSSE - STAR TREK INTO DARKNESS 2D 15.55 (v.a. K, N)	MS12	SUURED PULMAD 11.35 (v.a. K, N) 14.45 (K, N) 15.05 (v.a. K, N) 17.00 (K, N) 17.15 (v.a. K, N) 19.25 21.10 (K, N)	MS12
PARADIIS: ARMASTUS 21.20 (v.a. N)	K16	LÖPP EELLINASTUS! ainult neljapäeval, 4. juulil kl 21.20	K16
POHMAKAS 3 12.55 (v.a. N) 16.45 (v.a. K, N) 18.25 (v.a. K, N) 19.15 (K, N)	K14	UULJAS RATSANIK EELLINASTUS! T, 2. juuli: 18.00 ja 21.10 (Feel the Difference) K, 3. juuli ja N, 4. juuli: 11.25 12.50 (ainult K) 14.35 16.05 17.45 20.55	MS12
PRAKTIKANDID 14.05 19.10 21.35 (v.a. T, K, N)	MS12		
PÄRAST MAAILMALÕPPU 14.20 (v.a. K, N) 16.40	MS12		

Piletihinnad: E-N ja reede kuni kl 18:00 tavapilet 5,00€/lastepilet 2,50€, 3D-pilet 5,50€/lastepilet 3,50€. E-N alates kl 18:01 tavapilet 5,50€/lastepilet 2,90€, 3D-pilet 7,50€/lastepilet 3,90€. Reede (alates 18:01), L-P ja riiklikel pühadel tavapilet 6,90€/lastepilet 2,90€, 3D-pilet 8,40€/lastepilet 3,90€. A-Le Coq Sviit E-N pilet 17€, R-P pilet 21€

TÄNA KINOS ARTIS:

IGAL kolmapäeval kell 11:30 | Filmikava vaata: www.kino.ee
BEEBI-KINO
väärtsed filmid värskelele vanematele
11:30

Enne südaööd
Kinodes 28. juunist
12:25 15:00 19:05 21:20

Suured pulmad
The Big Wedding
Большая свадьба
17:15 20:00

TÄNA KINOS SÕPRUS:

PARADIIS: ARMASTUS
PARADIISI TRILOOGIA kolmas film
režissöör JARNEK SEIDL
14.06
18:30 21:00

03.07	Lotte reis Lõunamaale	11:10	Käsi käes	13:15 16:25 18:10
	Beebikino: Suured pulmad	11:30	Olen nii evelil	14:35 21:50
	Enne südaööd	12:25 15:00 19:05 21:20	Suured pulmad	17:15 20:00

www.kino.ee | Estonia pst. 9, Tallinn | Solarise keskus | Tel. 663 1380

www.kinosoprus.ee | Vana-Posti 8, Tallinn | Tel. 644 1919

TÄNA KINOS SÕPRUS:

PARADIIS: ARMASTUS
PARADIISI TRILOOGIA kolmas film
režissöör JARNEK SEIDL
14.06
18:30 21:00

03.07	Paradiis: Armastus	18:30 21:00
--------------	--------------------	---------------

Vaata kino Sõprus nädalakava www.kinosoprus.ee

KATUSEKINO

KATUSEKINO

KATUSEKINO

KATUSE KINO VIRU KESKUSE KATUSETERRASSIL

TÄNA
FILMIPÄRL / KINOKLASSIKA
HOMME
PUBLIKU LEMMIK

INSTITUT FRANÇAIS
PRANTSUSE KINO
ŠEDÖÖVID:
Money
Robert Bresson
1983/85min
Iron Sky
Timo Vuorisola
2012/93min

PILETID EELMÜÜGIST: Piletilevist või katusekino.ee
Osta pilet eelmüügist vihmakindlatele soojendusega terrassidele.
KOHAPEAL: pool saalist tuleb müüki alati enne seanssi Katusekinos.
KATUSEKINO.EE
f t
Meediapartnerid
Eesti ENSPRESS ●●● Eesti Päevaleht ●●● viru ●●● www.poff.ee

Avatud E-R 12-02, L-P 17-02

MARKO HIRV
Õnne sünnipäevaks!
Eesti Päevaleht

Disney
UULJAS RATSANIK
MEESTELT, KES TÕID TEIENI „KARIIBI MERE PIRAADID“
JOHNNY DEPP, ARMIE HAMMER
KINODES 3. JUULIST

**TALLINNA
LINNATEATER**

**Robert Lepage`i
külalisetendus
KUU TAGUMINE KÜLG**
1. oktoobril 19.00
Nokia Kontserdimajas

Kassa: 66 50 800
www.linnateater.ee

**AEG
KAUBELDA!**

Holmes & Meyers
kutsub metsaomanikke
läbi rääkima metsas
planeeritavate raiete üle.

Ostame kasvava metsa raietõigust.
Pakkuda võib lageraieid
harvenduseni.

ERIPAKKUMINE! Pakume kasvava
lepiku eest head hinda.

Lõhutud küttepuid
müük, tellimine: tel 600 5323

HOLMES & MEYERS
Metsasõbralik ettevõtmine
tel 5553 3064, 5554 0620
e-post info@holmesmeyers.eu

EESTI METSAMAAKLER
ostame

**METSAKINNISTUID
JA RAIETÕIGUST**
www.metsamaakler.ee

andres@metsamaakler.ee
7446655, 5285038

Töö

- Põrandate lihvimine, lakkimine, õlitamine ja hooldus. Tel 515 7556.
- Muruniitmine, trimmerdamine ja võsa lõikamine, tel 53785742.

Teenus

- **KAARDID ENNUSTAVAD** Tel 900 1727 24h, h 1,09 €/min **www.ennustus.ee**

Müük

- **Müüaküttepuid:** kask, lepp, kuusk, sanglepp. Kogused täpsed ja kaupaus, koos transpordiga. mob. 525 9433, 5049838 ja tel 672 5338 Votikmetsa OÜ

Laen

- **Laen kinnisvara tagatisel.** ASA&O LaenuGrupp. Tartu mnt 29 Tln. 648 6083 www.aolaenu.ee Tutvuge tingimustega, konsulteerige asjatundjatega.

Tervis

- **Parapsühholoog Ž. Stepanjan** aitab alkoholi- ja nikotiinisõltuvuse, ülekaalulisuse, radikuliidi ja stressi puhul. Konsultatsioon. Tel 58588910.

**TALLINNA
KREMATORIUM**

Lahkunu transport krematooriumisse ööpäevaringelt kogu Eesti piires. Tuhastamismatus soodsaima hinnaga. Kõik matuseteenused. **KAKS KABELIT.** Suurim urnivalik Eestis. Tel 623 8808 24h www.krematoorium.ee

Tallinna Haridusamet

avaldab sügavat kaastunnet Tallinna Lasteaia Mudila direktorile Inga Kolgile

ISA

surma puhul

Südamlik kaastunne Anule elukaaslase

**SIIM
MALTISE**

12.03.1952 – 02.07.2013

kaotuse puhul

Ärasaatmine 5. juulil kl 13
Tallinna Krematooriumis, Pärnamäe tee 36

Mälestab vend Tiit perega

Avaldame sügavat kaastunnet Maire Kohvile abikaasa

**ÜLO
KOHV**

kaotuse puhul

Rühmakaaslased TPI päevilt

Avaldame sügavat kaastunnet lähedastele

**REIN
MÄNNIKU**

surma puhul

OÜ Eesti Keskkonnauuringute Keskus

Mälestame oma lahkunud töökaaslast ja head sõpra

**REIN
MÄNNIKUT**

Sügav kaastunne omastele

Projekteerimisbüroo Maa ja Vesi AS

Südamlik kaastunne Tiit Riivele perega armsa ema ja vanaema

**AINO
RIIVESE**

23.03.1932-29.06.2013

surma puhul

Ärasaatmine Simuna kabelist 6. juulil kl 13

Töökaaslased Tondilt

Avaldame kaastunnet Erki Radule

EMA

surma puhul

Politsei- ja Piirivalveameti korrakaitsepolitseiosakonna liiklusbüroo

Teatame kurbusega, et meie hulgast lahkus kallis abikaasa, isa, vanaisa ja vanavanaisa

**ELMAR
RIMMEL**

25.04.1919 – 28.06.2013

Ärasaatmine laupäeval 6. juulil kl 12
Metsakalmistu kabelis

Omaksed

Avaldame sügavat kaastunnet Ellenile, perekonnale ja kõikidele lähedastele

**ELMAR
RIMMELI**

lahkumise puhul

Naabrid Koselt

Sügav kaastunne Merikesele ja Keidule kalli

MARKUSE

kaotuse puhul

Sõbrad ja kaaslased SK Meduusist

Avaldame siirast kaastunnet Raidile kalli

EMA

kaotuse puhul

Kolleegid Coca-Cola HBCst

Sõber Rait, avaldame sügavat kaastunnet ja oleme südames sinuga

EMA

ootamatu kaotuse puhul

Janek, Maire, Martin, Angela, Eigo, Evelyn, Riin, Ene, Kätrin, Märt, Hannes, Andres, Valdur

Avaldame sügavat kaastunnet Anastasia Zelenskajale ema

**LARISSA
ZELENSKAJA**

lahkumise puhul

AS DBT ja AS BCT kollektiivid

Avaldame sügavat kaastunnet Ellen Seinrele ema

**LEIDA
SEINRE**

surma puhul

Ärasaatmine 4. Juulil kl 12
Kaarli kirikust

Töökaaslased Üldkasutuskeskuse OÜst

Vabariigi Presidendi Kantselei

mälestab leinas Valgetähe teenetemärgi kavaleri

**SILVI
VRAITI**

ja avaldab südamlikku kaastunnet lahkunu omastele

Avaldame sügavat kaastunnet Evi Paabole armsa ema

AILI LIIVA

surma puhul

Keila Tarbijate Ühistu

Südamlik kaastunne Reinile ja Mihklile abikaasa ja isa

ARTO MARMA

surma puhul

Töökaaslased Tallinna Ülikooli rektoraadi büroost

Südamlik kaastunne Tõnule kalli ema

**MAIRE
PARMASE**

lahkumise puhul

Töökaaslased Telko Estonia OÜst

Avaldame sügavat kaastunnet Krista-Kaile ema ja lähedastele

**KAIRE
KALDA**

lahkumise puhul

Tallinna Linnateater

Kuigi rohtuvad rajad, ei unune koosoldud ajad...

Lahkunud on meie kallis

**LEMBIT
SINIVEE**

7.08.1937 – 29.06.2013

Leinavad abikaasa ja tütar perega

Unustamatut

SILVI VRAITI

mälestavad

Eesti Jazzliit ja Jazzkaar

TTÜ Tallinna Kolledž

mälestab endist töötajat

VALEV REINHOLDIT

ja avaldab kaastunnet lähedastele

Teatame kurbusega, et on lahkunud meie armas ema ja vanaema

**MILVI
PIHEL**

24.08.1932 – 29.06.2013

Ärasaatmine Pärnamäel 8. juulil kl 13

Muldasängitamine Kaarma kalmistul 14. juulil kl 14

Tütred ja poeg peredega

*Ei see tänu tuhaks jahtu, ei see aitäh ajas kustu
Sügavale salajasse, silmadesse, südamesse jäävad sädemed särama*

Sügav kaastunne omastele

**RALF
PETERSONI**

surma puhul

Töökaaslased AS Betoneksist

Armast isa, vanaisa ja vanavanaisa

**VOLDEMAR
KESKKÜLA**

03.07.1913 – 16.07.1979

Meenutab tema 100. sünniaastapäeval

Perekond

Lahkus meie kallis vanaema

**LAIN
MASING**

18.12.1927 – 30.06.2013

Leinavad Piret ja Rene peredega

Ärasaatmine 4. juulil kl 12
Rapla kirikus

Avaldame siirast kaastunnet Eero Raudseppale

EMA

kaotuse puhul

Töökaaslased Diamedica OÜst

TELEVISIOON

ETV

07.25 Maahaigla (Inglise 2003)
08.10 Aia elu (ETV 2007)
08.25 Osoon (ETV 2012)*
08.55 Holby City haigla (Inglise 2004)
09.55 Ajavaod: Artur Sirk ja hõimuvell-
led (ETV 2011)
10.20 Ilus maa: Audru *linetantsu*
festival (Eesti 2011)*
10.30 Ajalik ja ajatu: Orelkunstnik
Andres Uibo, 1/2 (ETV 2012)
11.00 Väike maja preerias (USA 1977)
11.45 Ohtlik lend, 5/12 (Eesti 2006)*
12.45 Reisisari 4x4. Magadan, 5/10*
13.15 Kindel suund. Koit Toome (1999)
13.45 Tähelaev: Liisa Pakosta (2012)
15.00 Holby City haigla (Inglise 2004)*
16.00 Tour de France: 5. etapp: Cagnes
sur Mer – Marseille, 228,5 km
18.35 Aktuaalne kaamera
18.50 Osoon (ETV 2012)
19.20 Ilus maa: Varbla huumuseumssid
(Eesti 2011)
19.30 Metsapeatus, 5/10 (Eesti 2012)
20.00 Kõõgikodanikud: Hiina restoran
Dao Hua (Eesti 2013)
20.30 EÜE segu, 5/6: Lugu
21.00 Aktuaalne kaamera. Ilm
21.25 Sport
21.35 SUVEkulTUUR

KANAL 2

06.00 Punased roosid*, 540
06.45 Rosario*, 22
07.40 Joonissari Kasskoer: Muskliid.
Väike Kiisu
08.05 Suvereporter*
09.10 Tuhat ja üks ööd*, 22
11.00 Kodus ja võõrsil, 5531
11.30 Küladetektiivid*, 67: Liigne
ülestunnistus
12.30 Krimi*
13.00 Saare sosinad
14.00 Komissar Rex: Pime tunnistaja
15.00 Punased roosid, 541
16.05 Küladetektiivid, 68: Vargus –
parim alibi
17.05 Rosario, 23
18.10 Tuhat ja üks ööd, 23
20.00 Suvereporter

TV3

06.15 Multifilm Beyblade
06.40 Multifilm Winxid
07.05 Multifilm Smurfid
07.30 Multifilm Beyblade*
07.55 Armastus võidab, 71*
08.55 Kirgedes torm, 1666*
09.55 Vaprad ja ilusad, 6507*
10.20 Top Shop
10.35 Brigaad 3: 2
11.35 Meisterdetektiiv Spencer 5, 2
12.30 Kõige naljakamad koduvideod
13.00 Kodumaa 1, 7: Nädalavahetus*
14.00 Kättemaksukontor 3, 10*
15.00 Vaprad ja ilusad, 6508
15.30 Lena, mu elu armastus, 131
16.30 Armastus võidab, 72
17.30 Kirgedes torm, 1667
18.30 Vaid Venemaal pluss. Saatejuht
Erkki Sarapuu
19.00 Seitsmesed suvesadamas
20.00 Kättemaksukontor 3, 11
21.00 Juurdlust viivad läbi sensitiivid
1, 22
22.00 Suletud uste taga 2, 9

ETV2, KANAL 11, TV6, KANAL 12

ETV 2
07.30 SimsalGrimm* **07.55** Animasari Võlu-
karussell* **08.05** Reis ümber maailma* **08.15**
Tatanka lood* **08.25** Lammast Shaun* **08.30**
Siilipoiss Alfredi salapärased seiklused* **08.45**
Lastetuba **09.00** Muusika väikese m-iga, 6/8
09.30 Rakett 69 (Eesti 2013) **10.00** Waterloo
Roadi kool **10.50** Gilmore'i tüdrukud* **11.35**
Eesti TOP 7* **12.10** XXVII Pärnu filmifestival.
Vale aeg, vale koht (Wrong Time Wrong
Place, Hollandi 2012)* **13.41** ERR-i uudised
16.10 Kalailm, 1/29 **16.40** Tuhat tutvust: Leelo
Tungal (ETV 1984) **17.10** Väike maja preerias*
18.00 Lastelavastus Nõikivi, 5/7 (ETV 1980)
18.30 Animasari Ajakompass: Karolingide
riik I **18.40** Lastesari Reis ümber maailma:
Täna käisime Türgi saunas **18.50** Animasari
Tatanka lood **19.00** Animasari Lammast Shaun
19.05 Animasari Siilipoiss Alfredi salapärase
seiklused **19.20** Aktuaalne kaamera (viipe-
keeles) **19.30** Aktuaalne kaamera (vene kee-
les) **19.45** Kinoklassika Vanapoiss ja kooliplita
(Bachelor and the Bobby Soxer, USA 1947)
21.20 Minuscule: Kärbsajaht **21.30** Katka
23.00 Eesti lood: Puhkus Siberis **23.35** XXVII

Pärnu filmifestival. Homme* **00.35** Tirkuse-
laps (Eesti 2010)* **01.36** ERR-i uudised

TV6
06.00 Hommikuraadio **08.30** Seitsmesed
suvesadamas **09.30** Kodu keset linna 4, 457
10.00 Kutsuge Cobra 11 12, 9 **11.00** Väiel-
damatult parim **13.10** Top Shop **13.30** Kodu
keset linna 4, 458 **14.00** Kutsuge Cobra 11
12, 9 **15.00** Kälimehed 1, 6 **16.00** Kuidas ma
kohtasin teie ema 1, 4 **16.30** Kutsuge Cobra
11 12, 10 **17.30** Sõjaprintsess Xena 1, 8 **18.30**
Simpsonid 12, 19 **19.00** Ameerika paps 5, 64
19.30 Kuidas ma kohtasin teie ema 1, 5 **20.00**
Seks ja linn 5, 72 **20.30** Simpsonid 12, 20 **21.00**
Kaldale uhutud **23.50** Euroopa Pokkeriturnee
(7) **01.00** Paljalt naljakas 1 **01.30** Head 1, 12
02.30 Salatoimikud 5, 114 **03.30** Faktuaalne
kaamera 2, 2 **03.55** Naked & Funny 6 **04.20**
Kodu keset linna 4, 458 **04.50** Seitsmesed
suvesadamas **05.50** Uudistemagasin

Kanal 11
05.30 Roosa teemant, 78 **06.15** Totaalne ärka-
mine! **09.00** Doktor Oz* **09.55** Ellen **10.50** Elu-
teed*, 22 **11.20** Everwood* **12.10** Top Shop,

157 **12.25** Lahingusse lähuvad kodukaunistajad*, 10 **13.25** Kadunud*, 34 **14.25** Kokakool
15.20 Oprah **16.10** Doktor Oz **17.05** Everwood
18.00 Pahad tüdrukud, 51 **19.00** Kodus ja
võõrsil, 5532 **19.30** Eluteed, 23 **20.00** Sa ei
ole ükski **20.30** Tuuni mu mõisa! **21.00** Dewey
Coxi elu noateral (USA 2007) **23.00** Unusta-
matu **23.55** Staariminutid **00.00** Suvereporter
01.00 Ellen **01.45** Lõbulinnu salapäevik **02.10**
Sa ei ole ükski* **02.35** Tuuni mu mõisa!* **03.00**
Staariminutid **03.10** Doktor Oz **03.55** Pahad
tüdrukud*, 51 **04.45** Suvereporter*

Kanal 12
06.30 Trikimees* **07.00** Suvereporter **08.00**
Kuldvillak* **08.30** MacGyver* **09.20** Conan*,
67 **10.10** Rannavalve **11.00** Jututuba **13.40**
Komissar Rex* **14.35** Walker – Texase korra-
valvur* **15.25** MacGyver **16.20** Merepatrull
17.10 Komissar Rex **18.05** Walker – Texase
korralvalvur **19.00** Kuldvillak **19.30** Krimi
20.00 Tuvikesed* **21.00** Kaks ja pool meest*
21.30 Mängufilm Kättemaksuangel (Gabriel,
Austraalia 2007) **23.30** Conan, 68 **00.20** Kaks
ja pool meest **00.45** Tuvikesed **01.35** Night
Chat **05.00** Postimees.ee

HOROSKOOP

JÄÄR Mõtled, kuidas saavutada teiste ees edumaa. Unistad läbi-murdest töös ja ühiskondlikus elus. Võidki selle saavutada – tänu oma julgele pealehakkamisele.

SÕNN Inimesed on siiski erinevad – seda tasuks ka meeles pidada. Kui keegi sinuga nõus ei ole, ära võta seda isiklikult. Sina kui isiksus ei puutu siin asjasse.

KAKSIKUD Suhted (eriti rahali-sed-ärilised) teistega võivad olla keerulised ja tuua kaasa pingeid ja probleeme. Päev on ebasoodne kallimate ostude tegemiseks.

VÄHK Usaldad oma sisekosmost rohkem kui kellegi nõuandeid. Suuremad tehingud pole siiski soovitatavad – võid midagi märka-mata jätta.

LÕVI Kuigi tunned end hästi, tasuks oma tervist hoida. Eriti keh-tib see nende kohta, kes on suure vaimse pinge all. Kasulik oleks süüa lahjat ja vitamiinirikast toitu.

NEITSI Kokkusaamised võivad olla tuleviku seisukohast olulised. Tasuks teha konkreetseid tulevi-kuplaane. Praegu annavad sulle jõudu kõrgelennulised mõtted.

KAALUD Suurema tähelepanu all on sinu roll ühiskonnas. Su tegevus paistab rohkem välja. Kui võtad nüüd vastu mingi otsuse, siis igaks juhuks pea asjatundjaga nõu.

SKORPION Oled vaidlemise ja enesetöestamise meeleolus, igasuguse kriitika vastu ülitundlik. Täna peaksid end kindlasti korrali-kult välja puhkama.

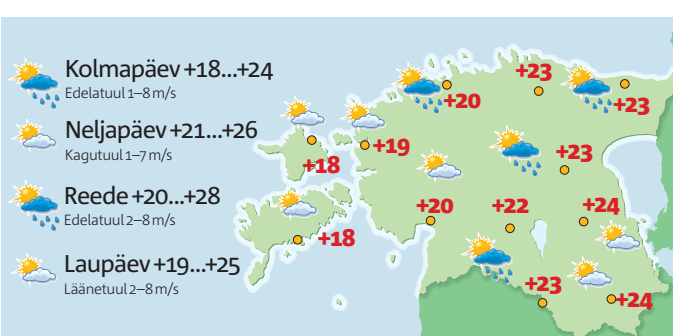
AMBUR Päev on lausa loodud nii oma tõise kui ka koduse majapida-mise ülevaatamiseks ja korrasta-miseks. Süsteemi loomise päev.

KALJUKITS Sinu käest nõutakse palju, sest mõjud usaldusväärselt ja igas mõttes solidselt. Seega on sul võimalus näidata end kui eriti tublit töölooma.

VEEVALAJA Spekulatsioonile ehitatud süsteem võib kokku kukkuda. Tõsine töö annab häid tulemusi. Tunda võib anda soo-vimatus oma partneri muredega tegeleda.

KALAD Parim päev avalikeks esinemisteks, reklaamiks ja oma seisukohtade propageerimiseks. Kõik, mida ütled, jõuab kohale.

ILM

RISTSÕNA

	SÜÜRIA PEALINN KAALIUM	ISLAMI VAIMULIK KEHAOSA	RAADIO-JAAM ... LAIKMAA	MUTSIIN OSKAMATU KÜUNDI-MATU	SÜNTEES-KIUDAIN EUROOPA LIIT	KÜLMIKU-MARK ... VATANEN	EESRUUM ESMA-SÜNDINU	OSKAR NAISENIMI	VOLANG PLAFOONI-GA AUTO
KAHK-VOITLUS									
VASTASTI-KUNE TINGITUS									
(RIIKIDE) LIIT									
AASTA									
EMA, VA-NEM MAA-TERAHVAS									
INSTINKT									
ANNO									
MARJA-KULTUUR									
KUUR									
SALA-KUULAJA									
ISLAMI TAHITSAIM PUHAMU									
VÕRK-PALLUR									
... AND DOWN									
NINAOSA									
LINNUKOER									
VOORTÄHT									
TULUS									
AUTO-NOOMNE OBLAST									

ERKKI KÕLU PÄEVAANEKDODID

●● Firmajuht kutsub välja tehase direktori ja teatab:
„Teil tuleb tootlikkust tõsta, muidu hakkame töötajaid koondama!”
„Aga juhtkond on aastaga kaks korda suurenenud!”
„Aga juhtkond ei mõjuta tootlik-kust, nad jälgivad teie oma!”
●● Narkoloogi ukse taga vestle-vad kaks alkohoolikut:
„Kas teie tulite ka end alkoholi vastu kodeerima?”
„Jah. Minuga juhtus paar päeva tagasi kohutav lugu. Tulin täis peaga koju ja pidasin oma naist kogemata sissemurdjaks. Jumal küll, kuidas ta vastu hakkas, kuidas karjus... Nüüd tulin siia, muu enam ei aita.”

„Teate, minuga juhtus hiljuti veel hullem lugu. Tulin samuti raskes joobes koju ja pidasin sissemurdjat oma naiseks... Oj, kurat... Kuidas ta vastu hakkas ... kuidas karjus...”
●● Sõbrannad omavahel:
„Mille pärast sa härra Mülleri peale solvusid?”
„Ta ütles, et mul on ilusad lapsed.”
„Sa peaks ju hoopis rõõmustama!”
„Aga oleks sa kuulnud, millise üllatusega ta seda ütles!”
●● Odavas võõrastemajas pöör-dub külastaja perenaise poole:
„Kuulge, minu voodis on lutikad!”
„Ärge ajage naerma! Mida te siis selle raha eest lootsite, Carmen Kassi või?!”

MEIE PLANEET: IDENTIFITSEERIMINE

SUDOKU Pappocom

Lahendused ja vihjed.
www.sudoku.com

	3	8	1					
			5				6	
		6		9	4		8	
7	2							
9	5	2		8	6	3		
					5	4		
2		7	1		8			
1				5				
				2	1	7		

SUDOKU reeglid

●● Täida tühjad kohad numbritega 1 kuni 9. Numbrid 1 kuni 9 peavad esinema igas 9 veerus, igas 9 reas, igas 3 x 3 ruudus. Igas reas, igas veerus ja igas 3 x 3 ruudus võib iga number esineda ainult ühel korral.

Elmise mängu lahendus.

1	4	3	2	8	6	7	5	9
8	7	5	3	9	4	1	2	6
6	2	9	5	1	7	4	3	8
3	5	7	8	6	1	9	4	2
2	1	6	9	4	3	8	7	5
9	8	4	7	2	5	3	6	1
5	3	2	1	7	8	6	9	4
4	9	8	6	3	2	5	1	7
7	6	1	4	5	9	2	8	3

Sudoku EPL-i veebiväljaandes

Mängi. www.epl.ee/sudoku

DISAIN

Tanel Veenre
toimetaja

Ehte- ja fotokärbes Haapsalus ühe hoobiga

Evald Okase muuseumi galeriis on värskest avatud kaks näitust. ArtPrinti Noore Fotokunstniku Stipendiumi 2013 võitja Tõnu Tunneli „helemust/süsisalge” ning väljapanek „Mälujäljed” Birgit Skolimowski ehetest. Tunneli kaamera eksleb peamiselt looduskeskonnas, püüdes tabada varju ja valgust, Skolimowski on valinud siseränna-ku. Mõlemad näitused jäävad avatuks 17. juulini.

Eesti disain ESTO-l

Ameerika läänerranniku ESTO päevade raames on San Francisco Kaunite kunstide palees väljas valik Eesti disaini paremikust. Eesti disainerite liit tutvustab disainiauhindade nominente ning esitleb Eesti disaini maja galerii tooteid. Et luua väliseestlastega püsivamaid kontakte, külastab ESTO päevi ka Eesti disainerite delegatsioon: Ivo Nikkolo, Tarmo Luisk, Monika Järg, Stella Soomlais, Tõnis Vellama ja Ilona Gurjanova.

Noorte kunstnike rännakute jäljed Vabaduse galeriis

Eesti kunstiakadeemias keraamikuhariduse omandanud Kristel Saan ja Evelin Saul on end täiendanud mitmel pool Euroopas ja Ameerikas ning ujunud ka oma loominguga üha vabamate vete suunas. Nii ei olegi Vabaduse galeriis avatud näitusel kuigivõrd tegu enam keraamikaga – see on pigem reisipäevik. Näitus „There were some but there was no one” on avatud kuni 9. juulini.

Fotod: Henri Siht, erakogu

1, 2- Swärgid ja swärgiusku poisid **-3-** SWÄRK-i asutajad Merily Leis (vasakul) ja Paula Pärnaste

Second-hand meestesärkide reinkarnatsioon swärkidena

Merily Leis ja Paula Pärnaste kohtusid möödunud aasta septembris tänu ristmeedia tootmise õpingutele Tallinna ülikooli Balti filmi- ja meediakoolis. Klapp tekkis kohe ja ei läinud poolt aastatki, kui püsti oli juba pandud ühine äri – veebipood SWÄRK.

Esimesed ideed olid mees-tesärkidest üpris kaugel, kuid riiete taaskasutus oli kindel teema. Re-disainides olid tüdrukud nii mõndagi oma garderoobist põnevamaks muutnud, sest peale muu ühendab Merilyt ja Paulat madal tolerants igavate asjade vastu. Visioone voolides jõuti swärkideni – ideeni tuunida meeste kasutatud triksärke.

Mõttest tiivistatuna asuti tegutsema. Peamiselt öösi, sest päevase aja röövisid

kool ja muud kohustused. SWÄRK-ist sai projekt, millesse haarati ka suur osa sõpruskonnast: kes sai modelliks, kes fotograafiks, kes nõuandjaks, kes katsejānaseks.

●●Kujutan ette, et olete päris hullud *second-hand* ide haid – kus on parimad kullaauhud?

Korralikke „lõuendeid” leiab ka Tallinnast, aga kõige huvitavamad nõõbid ja kangad detailide õmblemiseks pärinevad üldjuhul väikelinnade kaltsukatest, kus päris tihti jahil käime.

●●Kuidas leiate swärkidele ostjaid?

Meie nipp on swärkide olemusega inimestele meelde jätta. Me tahame olla inimestele lähedal ning oleme kogu asja ümber toreda inimestevõrgustiku tekitanud, mille kaudu ka sõna levib. Kõige parem rek-

laam on loomulikult swärk ise. See on kompliment nii meile kui ka kandjale, kui särgi päritolu kohta küsitakse ja seda kiidetakse.

●●Mis tüüpi swärgikandjad avaliselt on?

Huviliste seltskond on kirju nagu swärkide stiilivalik. Meie rõõmuks on Eesti kutt muutunud julgemaks, uudishimulikumaks, eksperimenteerivamaks ning on tihti stiilitundlikum, kui ta endale tunnistada tahab.

●●Rääkige ka turunduse poolest. Mida olete töö käigus õppinud?

Turunduse juurde kuulub suurel määral meeste selektamine, mis see *upcycling* üldse on ehk miks ta peaks kandnud asja ostma. Nad on selle koha pealt tihti päris skeptilised. Meie missioon ongi näidata, et taaskasutus on okei,

KES NAD ON?

Paula Pärnaste (21) tuuritas peale keskkooli lõppu kaks aastat mööda maailma. Alustades 1,5 aastast Londonis (eesmärgiks kasvada ja end kultuuri vallas harida) ning edasi innustas seiklushimu vallutama Austraaliat ja Kagu-Aasiat. Pildistab ajakirjale MOOD tänavastili ja peab mõtteblogi Paula Seletab (paulaseletab.blogspot.com).

Merily Leis (19) on juba 14-aastasest saadik pidanud ilmakuulsat mööda Sequin Magazine (www.sequinblog.com). Tänu blogile on ta aktiivselt liigelnud moemaastikul stilisti, fotograafi, modelli ja disainerina.

SWÄRK: www.swark.ee

nagu swärgiusku poisid selle sõnastaks. Samuti pöörame erilist tähelepanu visuaalsele poolele, kuna oleme oma kogemusest näinud, kui oluline see brändi imago kujundamise juures on.

●●Kuidas üldse ökomoodi mõtestada? On see tegelikult oluline või pigem mäng pealispinnaga?

Kindlasti on lihtsam toota ja müüa masinatega massiliselt tehtud moodi, aga just sellise tootmisviisi tõttu olemegi olukorras, kus asju on lihtsalt nii-nii palju üle. Selleks, et kontrollimatut raiskamist natukenegi leevendada, on vaja leidlikke, kes seda kõike ära oskavad kasutada. Aga oluline on tõeliselt hoolida ja sõna „öko” mitte kuritarvitada.

●●Mis teid ennast moe juures köidab?

Moe juures on kõige inspireerivam selle mängulisus. Kõige rohkem köidavad põnevad detailid ning huvitavad lahendused. Hindame ausat jätkusuutlikku disaini.

Suur osa turundusest on meeste seletamine, mis see *upcycling* üldse on.

●●Kas SWÄRK-il võiks te elus olla koht ka kümne aasta pärast?

Kindla peale! SWÄRK on justkui meie beebi. Kümne aasta jooksul on plaanis kasvada, areneda, ka edaspidi head sõna levitada ning kindlasti oma põhimõtetele truuks jääda. ●